

Erityiskertomus

Ammattipätevyyden tunnustaminen EU:ssa

Tärkeä mekanismi, jota kuitenkin käytetään
harvoin ja epä johdonmukaisesti

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Sisällys

	Kohta
Tiivistelmä	I–VI
Johdanto	01–17
Työntekijöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus ja sijoittautumisoikeus	01–02
Ammattipätevyyden tunnustaminen	03–14
Tehtävät ja vastuualueet	15–17
Tarkastuksen laajuus ja tarkastustapa	18–25
Huomautukset	26–102
Säänneltyjen ammattien määrä EU:ssa on edelleen suuri, mutta ammattipätevyyden tunnustamista koskevia EU:n järjestelmiä käytetään harvoin	26–37
Komission toimet, joilla jäsenvaltioita kannustetaan vähentämään säänneltyjen ammattien määrää, eivät ole tuottaneet tulosta	28–35
EU:n ammattipätevyyden tunnustamismenetelmää arvioidaan käytettävän noin kuudessa prosentissa tapauksista, joissa on kyse liikkuvuudesta EU:ssa	36–37
Ammattipätevyysdirektiivin soveltamisessa on edelleen puutteita	38–64
Sähköisten menettelyjen puuttuminen	38–41
Tunnustamismenettelyn hyödyntämisestä aiheutuvat maksut vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioittain, eikä niitä ole perusteltu riittävästi	42–46
Joskus pyydetään useampia asiakirjoja kuin mitä tunnustamismenettelyssä vaaditaan	47–48
Vaaditut korvaavat toimenpiteet ovat edelleen kohtuuttomia	49–52
Jäsenvaltiot soveltavat ennakkotarkistuksia väliaikaisen liikkuvuuden osalta eri tavalla	53–57
Jäsenvaltiot eivät kykene seuraamaan ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn pituutta	58–64

Tarkistetussa direktiivissä käyttöön otettuja tunnustamista helpottavia osatekijöitä ei useinkaan sovelleta	65–86
Vaihtelevia tuloksia eurooppalaisen ammattikortin käytöstä	65–68
Vajaa prosentti kaikista päätöksistä koskee osittaista ammatinharjoittamisoikeutta	69–70
Yhteisiä koulutusperiaatteita sovelletaan nykyisin vain hiihdonopettajiin	71–74
Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä helpottaa jäsenvaltioiden ja komission yhteistyötä	75–86
Kertomuksia ja tietoja koskeva komission seuranta on heikkoa	87–95
Komissio ei riittävällä tavalla seurannut säänneltyjen ammattien tietokannassa olevia tietoja eikä jäsenvaltioiden joka toinen vuosi laatimia kertomuksia	87–93
Komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyjä, kun direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ilmennyt ongelmia, mutta jäsenvaltiot eivät ole vielä toteuttaneet kaikkia korjaavia toimia, jotka tarvitaan direktiivin soveltamiseksi kaikilta osin	94–95
Komission ja jäsenvaltioiden kansalaisten saataville asettamat tiedot ovat epä johdonmukaisia	96–102
Kaikki tarkastuskäynnin kohteena olleet jäsenvaltiot ovat parantaneet kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa vuoteen 2019 verrattuna	98–99
Komission ja jäsenvaltioiden verkkosivustoilla ammattipätevyyden tunnustamisesta annetut tiedot eivät aina ole johdonmukaisia ja luotettavia	100–102
Johtopäätökset ja suositukset	103–111

Liitteet

Liite I – Organisaatiot, joiden edustajia tarkastajat tapasivat ja haastattelivat jäsenvaltioissa

Liite II – Kyselytutkimuksen vastausprosentti jäsenvaltioittain

Liite III – Ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn keskeiset toimijat

Liite IV – Erityyppiset toimivaltaisten viranomaisten päätökset

Liite V – Komission jäsenvaltioissa yksilöimät kysymykset

Lyhenteet

Komission vastaukset

Tarkastuksen eteneminen

Tarkastustiimi

Tiivistelmä

I Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa taataan EU:n kansalaisille oikeus liikkua vapaasti toiseen jäsenvaltioon ammatin harjoittamista sekä sijoittautumista varten. Työvoiman liikkuvuuden esteenä saattaa kuitenkin olla esimerkiksi ammatillisen pätevyyden tunnustamiseen liittyvät vaikeudet. Tämä koskee erityisesti tiettyjä ammatteja, joita jäsenvaltiot sääntelevät.

II EU hyväksyi ammattipätevyysdirektiivin vuonna 2005. Direktiivin tarkoituksena on estää jäsenvaltioita asettamasta liiallisia ehtoja EU:n jäsenvaltion kansalaisille, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Ammattipätevyyteen sovellettavan kehyksen avulla pyritään takaamaan myös, että palvelut kussakin jäsenvaltiossa vastaavat samoja kansanterveydelle ja yleiselle turvallisuudelle asetettuja standardeja. Direktiiviä päivitettiin vuonna 2013 ja se tuli saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä vuoteen 2016 mennessä.

III Tilintarkastustuomioistuin tutki, miten vaikuttavasti komissio varmisti säännellyissä ammateissa työskentelevien EU:n kansalaisten oikeuden liikkua vapaasti jäsenvaltioiden välillä ammatin harjoittamista tai sijoittautumista varten. Tarkastajat tutkivat myös, onnistuiko komissio kannustamaan jäsenvaltioita vähentämään säänneltyjen ammattien lukumäärää sekä missä määrin kansalaiset käyttivät perustettuja järjestelmiä. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin tarkasti, sovelsivatko jäsenvaltiot järjestelmiään vaikuttavalla tavalla, ja arvioi, miten hyödyllisiä tarkistetussa direktiivissä käyttöönotetut uudet osatekijät ovat. Tilintarkastustuomioistuin tutki, oliko komission koordinointi ja seuranta jäsenvaltioiden toimittamien tietojen osalta vaikuttavaa ja oliko kansalaisten helppo saada kattavaa ja johdonmukaista tietoa.

IV Tilintarkastustuomioistuin auttaa tarkastuksellaan arvioimaan, kuinka direktiiviä on sovellettu kansalaisten hyväksi, ja ottaa järjestelmän koordinoinnin ja seurannan osalta esiin osa-alueita, joissa on parannettavaa.

V Tilintarkastustuomioistuin toteaa kokonaisuutena katsoen, että ammattipätevyyden tunnustamismenettely on EU:ssa olennainen mekanismi, jota kuitenkin hyödynnetään harvoin ja epäjohdonmukaisesti. Tarkastuksessa ilmeni seuraavaa:

- Jäsenvaltiot sääntelevät edelleen useita ammatteja, ja tarkastajien laskujen mukaan noin kuusi prosenttia kansalaisista, jotka muuttivat toiseen jäsenvaltioon, hyödynsivät ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmiä. Suurimmassa osassa ammasteista työvoiman liikkuminen EU:n alueella ei edellytä ammattipätevyyden tunnustamista.
- Ammattipätevyydirektiivin soveltaminen jäsenvaltioissa on puutteellista. Puutteet vaikuttavat suoraan niihin kansalaisiin, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa jäsenvaltiossa. Puutteita ovat muun muassa sähköisten menettelyjen puuttuminen sekä tunnustamisprosessiin liittyvien hakemusmaksujen erot eri jäsenvaltioiden välillä. Jotkin viranomaiset vaativat useampia asiakirjoja ja tekevät enemmän tarkastuksia kuin direktiivissä sallitaan. Tästä syystä ammattipätevyyden tunnustamista koskevien päätösten teko voi kestää kauemmin direktiivissä säädetyn enimmäisajan.
- Kansalaiset ja viranomaiset eivät ole laajemmin hyödyntäneet tarkistetussa direktiivissä vuonna 2013 käyttöön otettuja uusia toimenpiteitä, kuten eurooppalaista ammattikorttia, osittaista ammatinharjoittamisoikeutta tai yhteisiä koulutusperiaatteita. Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän pakollinen käyttö automaattisesti tunnustettua ammattipätevyyttä koskevissa ilmoituksissa oli myönteinen muutos, joka paransi tietojenvaihtoa eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä. Muuten uusilla toimenpiteillä ei juurikaan saatu aikaan käytännön lisäarvoa.
- Toimivaltaiset viranomaiset eivät ottaneet ammattipätevyyden tunnustamista myöntäessään huomioon muiden jäsenvaltioiden tallentamia hälytyksiä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä edes silloin, kun hälytykset johtuivat merkittävistä syistä, kuten väärinkäytöksistä, meneillään olevista kurinpitotoimista tai rikostuomioista.
- Pätevyksien säännöllinen päivittäminen automaattista amatillista tunnustamisjärjestelmää varten on tärkeä edistysaskel. Prosessi on kuitenkin hankala, eikä komissiolle ole asetettu määräaikoja sen loppuun saattamiselle.

- Komissio on puuttunut direktiivin kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen liittyviin ongelmiin rikkomusmenettelyillä, mutta direktiivin soveltaminen jäsenvaltioissa on edelleen puutteellista.
- Kansalaisille, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa jäsenvaltiossa, on yleensä tietoa tarjolla. Tiedot ovat kuitenkin usein epäluotettavia ja epäjohdonmukaisia.

VI Tilintarkastustuomioistuin suosittelee näiden johtopäätöstensä perusteella, että komissio

- soveltaa ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmää yhdenmukaisesti
- ottaa hälytysmekanismin osaksi tunnustamismenettelyä
- varmistaa, että tiettyjen (direktiivin liitteessä V lueteltujen) alojen, joilla tunnustaminen voi tapahtua automaattisesti, pätevyysvaatimuksia koskevat luettelot päivitetään vuosittain; varmistaa, että tiettyjen alojen ammatteja koskevien tunnustamispäätösten tekemiselle asetetaan automaattisen tunnustamisen ansiosta lyhyempi määräaika
- varmistaa, että kansalaisten saatavilla on luotettavaa ja johdonmukaista tietoa.

Johdanto

Työntekijöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus ja sijoittautumisoikeus

01 Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa taataan työvoiman ja palvelujen vapaa liikkuvuus sekä sijoittautumisvapaus EU:n sisämarkkinoilla. Sen ansiosta kaikki EU:n kansalaiset, olivatpa he palkattuja (työntekijöitä) tai itsenäisiä ammatinharjoittajia, voivat liikkua vapaasti jäsenvaltiosta toiseen ammatin harjoittamista sekä sijoittautumista varten. Tämä on osa EU:n neljää perusvapautta (tavaroiden, palvelujen, pääoman ja työvoiman vapaa liikkuvuus).

02 Kansalaiset saattavat kuitenkin kohdata erilaisia työvoiman liikkuvuuteen liittyviä esteitä. Ammattipätevyyden tunnustaminen on yksi esteistä¹. Muita mahdollisia esteitä ovat esimerkiksi sosiaaliturvajärjestelmien erot sekä epäyhdenmukaiset eläke- tai sairausvakuutusjärjestelmät eri jäsenvaltioissa.

Ammattipätevyyden tunnustaminen

03 Jäsenvaltioilla on oikeus määrittää ammatinharjoittamisoikeuteen liittyviä sääntöjä. Jos ammatinharjoittamiseen liittyy säännöksiä, ammatteja kutsutaan ”säännellyiksi ammateiksi”.

04 Kansalaiset, jotka ovat hankkineet ammattipätevyytensä yhdessä jäsenvaltiossa (kotimaassa) ja haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa jäsenvaltiossa (vastaanottavassa maassa), voivat hakea ammattipätevyyden tunnustamista. Vastaanottavan maan on tunnustettava kansalaisen ammattipätevyys, jotta tämä voi harjoittaa ammattiaan. Kansalainen voi liikkua ja työskennellä ulkomailla myös ilman ammattipätevyyden tunnustamista, mutta hän ei voi harjoittaa aikomaansa ammattia. Ammattipätevyyden tunnustamisen käsite eroaa akateemisten tutkintojen tunnustamisesta. Akateemisten tutkintojen tunnustamista säännellään [Lissabonin yleissopimuksella](#), ja se pohjautuu koulutukseen, opinto-oikeuteen ulkomailla sekä ulkomailla suoritettujen opintojen tunnustamiseen.

¹ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 06/2018: Työntekijöiden vapaa liikkuvuus

05 Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät syyskuussa 2005 [ammattipätevyysdirektiivin](#), jolla konsolidoitiin aiempi EU:n oikeudellinen kehys. Direktiivissä määritellään, mikä on ”säännelty ammatti”. Siinä myös täsmennetään tietyt vaatimukset, jotka jäsenvaltioiden on täytettävä ammattipätevyden tunnustamismenettelyjen osalta, jotta ne voivat edistää työntekijöiden, yritysten tai palveluntarjoajien vapaata liikkumista ja sijoittautumista. Direktiivi kattaa Euroopan talousalueen, johon kuuluvat 27 EU:n jäsenvaltiota sekä Islanti, Liechtenstein ja Norja. [Kaaviossa 1](#) esitetään säännellyt ammatit, joissa on eniten liikkuvuutta EU:n alueella.

Kaavio 1 – Ne 25 säänneltyä ammattia, joissa oli eniten liikkuvuutta EU:n alueella, 27 jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten ilmoittamien päätösten kokonaismäärän perusteella (2017–2021)

Sairaanhoitaja	26 624
Ylemmän perusasteen ja lukion opettaja	25 707
Lääkäri	25 162
Hiihdonopettaja	13 375
Fysioterapeutti	12 963
Hammaslääkäri	11 291
Lastenhoitaja	6 471
Hoiva-avustaja ja lähihoitaja	6 210
Eläinlääkäri	5 553
Haarukkatrukin kuljettaja	5 378
Alemman perusasteen opettaja	3 954
Matkaopas	3 205
Hiihto- ja/tai vuoristo-opas / kanjoniopas	2 913
Proviisori	2 867
Lastentarhan / esikoulun opettaja	2 795
Rakennuspuseppä / kirvesmies	2 610
Arkkitehti	2 137
Liikunnanohjaaja	2 096
Kätilö	2 015
Rakennusmaalari / pintakäsittelijä	1 981
Insinööri	1 966
Hitsaaja / terästyöntekijä	1 901
Psykologi	1 894
Lastaaja	1 732
Juristi	1 593

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin lokakuussa 2023 kerättyjen [komission tietojen](#) perusteella.

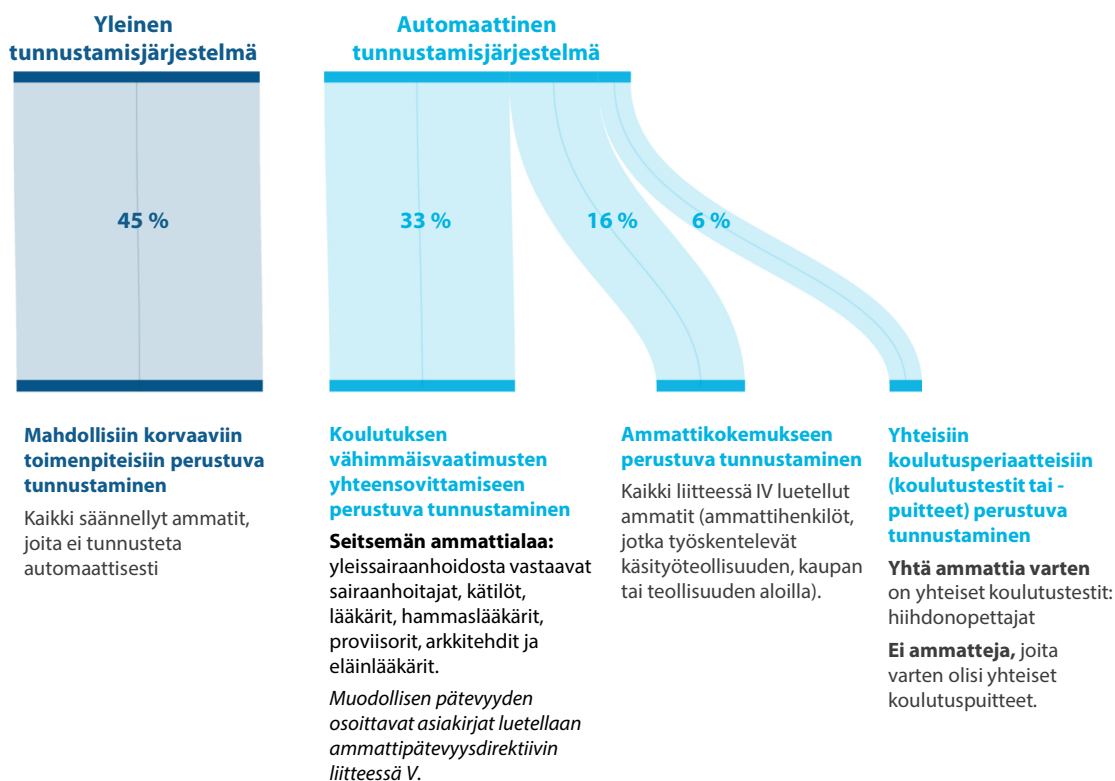
06 Ammattipätevyysdirektiiviä ei sovelleta:

- ammatteihin, joita ei ole säännelty vastaanottavassa maassa, vaikka ammatti olisi säännelty kotimaassa
- toimintaan tai ammatteihin, jotka liittyvät valtioon ja julkisen vallan käyttöön (esim. valtion virkamiehet)
- notaareihin.

07 Ammattipätevyyden tunnustamiseen on kaksi pääjärjestelmää, ks. [kaavio 2](#).

- Automaattista tunnustamisjärjestelmää, johon kuuluu kolme tunnustamisen muotoa, sovelletaan 1) seitsemään ammattialaan, 2) hiihdonopettajiin ja 3) käsiteollisuus-, kauppa- ja teollisuusalojen ammattilaisiin. [Kaaviossa 1](#) esitettyjen tietojen mukaan näissä ammateissa on eniten liikkuvuutta. Automaattisessa tunnustamisjärjestelmässä toimivaltaisten viranomaisten olisi hyväksyttävä hakemukset ilman eri toimenpiteitä kansalaisten toimittamien asiakirjojen perusteella. Pätevyyttä ei verrata kansallisiin vaatimuksiin.
- Kaikkiin muihin säänneltyihin ammatteihin sovelletaan yleistä tunnustamisjärjestelmää. Toisin kuin automaattisessa järjestelmässä, korvaavia toimenpiteitä saatetaan tarvita. Korvaaviin toimenpiteisiin kuuluvat sopeutumisaika (jonka aikana ammattia voidaan harjoittaa valvonnan alaisena) tai toimivaltaisten viranomaisten määräämä kelpoisuuskoe. Vastaanottavan maan toimivaltaiset viranomaiset päättävät tapauskohtaisesti, tarvitaanko korvaavia toimenpiteitä. Korvaavia toimenpiteitä voidaan määrätä vain, jos kotimaan ja vastaanottavan maan samaa ammattia koskevassa koulutuksessa on merkittäviä eroja eikä tätä eroa voida kompensoida ammattikokemuksella tai elinikäisellä oppimisella.

Kaavio 2 – Ammattipätevyyden automaattinen ja yleinen tunnustamisjärjestelmä EU:ssa (vuodesta 2016 alkaen)

Huom. Prosenttimäärät osoittavat, kuinka suuri osuus ammattipätevyyden tunnustamista koskevista päätöksistä tehdään yleisessä järjestelmässä (45 prosenttia) ja kuinka suuri osuus automaattisessa järjestelmässä (55 prosenttia).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin ammattipätevyysdirektiivin ja komission kauden 2017-2021 tietojen perusteella, tiedot haettu marraskuussa 2023.

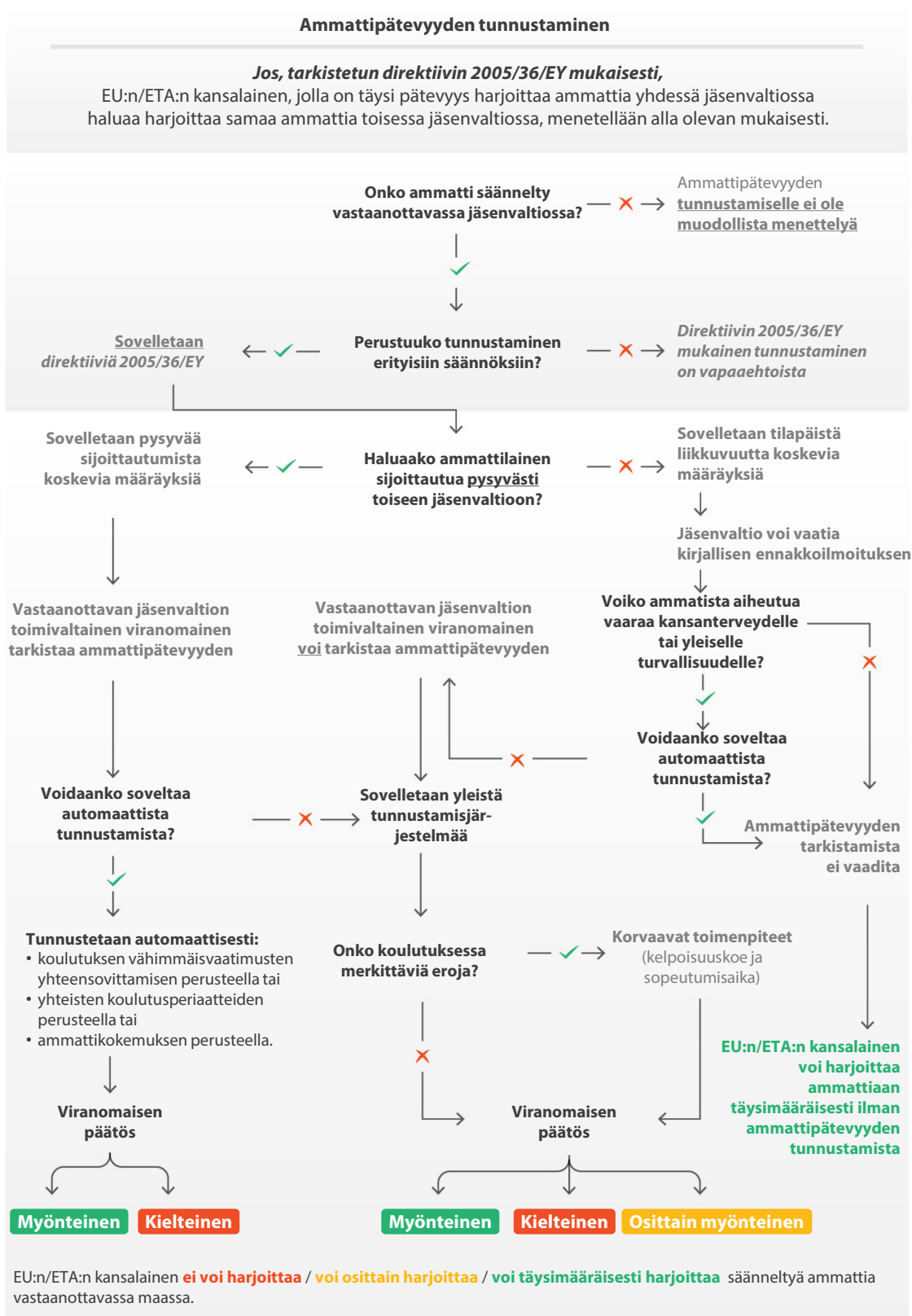
08 Kansalaiset voivat työskennellä ulkomailla tilapäisesti tai pysyvästi.

Ammattipätevyysdirektiivissä määritetään erilaiset säännöt tilapäisen ja pysyvän liikkuvuuden osalta. Ammatinharjoitusoikeuden saaminen tilapäistä liikkuvuutta varten tulisi periaatteessa olla yksinkertaisempi prosessi. Vastaanottavat maat voivat tällaisissa tapauksissa pyytää kansalaisia tekemään ilmoituksen aikomuksesta harjoittaa ammattitoimintaa ennen kuin nämä alkavat harjoittaa toimintaa kyseisessä maassa. Vastaanottavat maat voivat tietyin edellytyksin myös suorittaa ennakoilmoituksen tehneiden kansalaisten ammattipätevyyden ennakkotarkistuksia.

09 *Kaaviossa 3* kuvataan, miten ammattipätevyyden tunnustamismenettely etenee.

Menettely lähtee liikkeelle kysymyksestä: onko ammatti säännelty vai ei? Mikäli ammatti on säännelty ja vaatii pätevyyden tunnustamisen, kaaviossa esitetään toimivaltaisen viranomaisen päätöstä edeltävät vaiheet. Ammattipätevyysdirektiivin mukaisen päätöksentekoprosessin vaiheet etenevät ”kyllä” (v) ja ”ei” (x) -vastausten mukaan.

Kaavio 3 – Ammattipätevyyden tunnustamisen menettelyn kuvaus (sisältää toimivaltaisten viranomaisten päätösvaihtoehdot).

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkistetun ammattipätevyysdirektiivin perusteella.

10 Jäsenvaltioiden on vuosittain ilmoitettava antamansa ammattipätevyyden tunnustamis päätökset säänneltyjen ammattien tietokantaan. Tietokanta on komission ylläpitämä IT-väline, jonka avulla kansalaisille tiedotetaan ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyvistä asioista. Komissio aikoo siirtää säänneltyjen ammattien tietokannan tiedot sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään vuonna 2024.

11 Käytännössä ammattipätevyyden tunnustaminen on vain yksi menettelyvaihe kansalaisille, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia ulkomailla. Tiettyjen ammattien osalta voidaan vaatia myös lupa harjoittaa ammattia (esim. terveydenhuollon ammatit) tai elinkeinolupa (esim. käsityöläisammatit). Näitä seikkoja ei käsitellä ammattipätevyysdirektiivissä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin tarjota tiettyjen ammattien osalta kaikenkattavan prosessin, johon sisältyy sekä ammattipätevyyden tunnustaminen että elinkeinolupa tai lupa harjoittaa ammattia.

12 Mario Monti laati komission puheenjohtajan pyynnöstä toukokuussa 2010 [raportin](#) uudesta sisämarkkinastrategiasta. Raportissa todettiin, että ammattipätevyyden tunnustamista jäsenvaltioiden välillä tulisi edelleen selkeyttää ja että ulkomaalaisten tutkintojen tunnustamista vastustettiin yhä jäsenvaltiotasolla. Montin raportin kaksi keskeistä ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyvää suositusta olivat automaattisen järjestelmän laajentaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen.

13 Euroopan parlamentti ja neuvosto tarkistivat ammattipätevyysdirektiiviä marraskuussa 2013 ([direktiivillä 2013/55/EU](#)). Jäsenvaltioiden oli saatettava tarkistettu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään tammikuuhun 2016 mennessä. Tarkistettu ammattipätevyysdirektiivi sisältää seuraavat osatekijät:

- Osittainen ammatinharjoittamisoikeus, joka perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksiin². Tämä mahdollistaa sen, että kansalaiset, jotka eivät ole pätevöityneet vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännellyn ammatin kaikkiin osa-alueisiin, voivat harjoittaa ammattia osittain.
- Yhteiset koulutusperiaatteet (koulutuspuitteet tai -testit). Yhteiset koulutusperiaatteet täydentävät automaattista tunnustamismenetelmää, joka on käytössä seitsemällä ammattialalla. Tällä hetkellä tätä lisäjärjestelmää sovelletaan vain hiihdonopettajiin, ks. [kaavio 2](#).

² [Asia C-330/03](#) – insinöörin ammatti (tuomio 19 päivänä tammikuuta 2006) sekä [asia C-575/11](#) – fysioterapeutin ammatti (tuomio 27 päivänä kesäkuuta 2013).

- Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän pakollinen käyttö automaattisesti tunnustettuja tutkintodistuksia koskevissa ilmoituksissa (ammattipätevyysdirektiivin liite V) ja yhteistyömenettelyt (esim. eurooppalainen ammattikortti ja hälytysmekanismi).
- Keskitettyjen yhteyspisteiden roolin vahvistaminen jäsenvaltioissa ammattipätevyden tunnustamisessa sekä vaatimus, että jäsenvaltiot antavat verkkosivustoillaan ainakin vähimmäismäärän tietoja.
- Eurooppalainen ammattikortti, joka on täysin sähköinen tapa tunnustaa ammattipätevyys. Kortteja käsitellään sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä ja kortti voidaan myöntää viidelle eri ammatille, ks. [kaavio 4](#).

Kaavio 4 – Viisi ammattia, joille voidaan myöntää eurooppalainen ammattikortti

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin ammattipätevyysdirektiivin perusteella.

14 Jacques Delors -instituutin puheenjohtaja Enrico Letta esitteli huhtikuussa 2024 Eurooppa-neuvoston pyytämän selvityksen [Much more than a market](#). Selvityksen tarkoituksena on edistää sisämarkkinoiden tulevaisuutta koskevaa pohdintaa esittämällä konkreettisia ehdotuksia. Selvityksessä kehoitetaan laajentamaan ammattipätevyden automaattisen tunnustamisen järjestelmää sekä arvioimaan uudelleen, missä määrin ammatteja on tarpeen säännellä. Selvityksessä pyydetään, että EU aktiivisesti edistäisi ammattipätevyden vastavuoroista tunnustamista apteekki-alan ammattien kohdalla osana sisämarkkinoita terveydenhuollon ja lääkkeiden saatavuuden parantamiseksi.

Tehtävät ja vastualueet

15 Sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto (GROW) vastaa suurimmasta osasta sisämarkkinoihin kuuluvista aihepiireistä, joihin myös ammattipätevyyden tunnustaminen kuuluu. PO GROW tekee ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyviä ehdotuksia ja varmistaa, että direktiivit sisällytetään jäsenvaltioiden lainsäädäntöön ja pannaan täytäntöön oikea-aikaisesti. Mikäli jäsenvaltio ei täytä näitä vaatimuksia, komissio voi toteuttaa asianmukaisia täytäntöönpanon valvontatoimenpiteitä.

16 PO GROWn vastualueita ovat myös:

- toimintapolitiikan alan koordinointi ja koordinaattorien ryhmän puheenjohtajana toimiminen; koordinaattorien ryhmä koostuu yhdestä jokaisen jäsenvaltion kansallisesta koordinaattorista, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisen asiantuntemusta. Koordinaattorit edistävät ammattipätevyysdirektiivin yhdenmukaista soveltamista ja vastaavat kaikkien asiaankuuluvien tietojen keräämisestä.
- järjestelmän seuranta esim. jäsenvaltioiden säänneltyjen ammattien tietokantaan toimittamien tietojen sekä jäsenvaltioiden joka toinen vuosi toimittamien raporttien pohjalta. Raporteissa on keskeisiä tilastotietoja ja suhteellisuusperiaatetta koskevia tietoja mm. siitä, miksi jäsenvaltiot sääntelevät tiettyjä ammatteja.
- delegoitujen säädösten antaminen (esim. ammattipätevyysdirektiivin liitteen V päivittäminen niiden liitteessä lueteltujen asiakirjojen osalta, joiden avulla voidaan osoittaa muodollinen pätevyys automaattisessa järjestelmässä) ja ammattipätevyyden tunnustamista selventävien säädösten tiettyjen osatekijöiden täytäntöönpano (esim. eurooppalaisen ammattikortin myöntämismenettely).
- raportointi viiden vuoden välein ammattipätevyysdirektiivin täytäntöönpanosta.
- IT-välineiden tarjoaminen ja ylläpito (säänneltyjen ammattien tietokanta, josta pian siirrytään sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään ja Sinun Eurooppasi -portaaliin). Kansalaiset voivat saada tietoa ammattipätevyyden tunnustamismenettelystä näiden IT-välineiden kautta. Niiden sisältö pohjautuu jäsenvaltioiden PO GROWlle toimittamiin tietoihin.

17 Ammattipätevyyden tunnustamista koskevien hakemusten käsittelemisen lisäksi jäsenmailla on seuraavat velvollisuudet:

- kansallisen koordinaattorin nimittäminen osaksi koordinaattorien ryhmää
- raporttien toimittaminen komissiolle joka toinen vuosi (ks. kohta **16**, toinen luettelukohta)
- säänneltyjen ammattien luettelon toimittaminen komissiolle ja säänneltyjen ammattien tietokannan täyttäminen
- yhteistyö muiden jäsenvaltioiden ja komission kanssa sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta
- kansalaisten tukeminen ja kansalaisille tiedottaminen tunnustamismenettelyn aikana.

Tarkastuksen laajuus ja tarkastustapa

18 Tilintarkastustuomioistuin tutki, miten vaikuttavasti komissio varmisti säännellyissä ammateissa työskentelevien EU:n kansalaisten oikeuden liikkua vapaasti jäsenvaltioiden välillä ammatillisia tarkoituksia varten. Tilintarkastustuomioistuin selvitti erityisesti,

- onnistuiko komissio kannustamaan jäsenvaltioita vähentämään säänneltyjen ammattien määrää ja käyttivätkö kansalaiset ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmiä laajalti
- sovelsivatko jäsenvaltiot ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmää vaikuttavasti ja kansalaisten hyödyksi
- oliko tarkistetussa direktiivissä käyttöön otettuja tunnustamista helpottavia uusia osatekijöitä tosiasiaassa hyödynnetty
- oliko komissio koordinoinut ja seurannut vaikuttavalla tavalla tilastoja ja jäsenvaltioiden toimittamia tietoja sekä pyrkinyt ratkaisemaan ongelmia, joit liittyy ammattidirektiivin saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä
- oliko kansalaisten helppo saada komissiolta sekä jäsenvaltioilta kattavaa ja johdonmukaista tietoa ammattipätevyyden tunnustamisesta.

19 Tarkastus kattoi ajanjakson, joka alkoi vuonna 2013, jolloin ammattipätevyysdirektiiviä tarkistettiin, ja päättyi vuonna 2023, jolloin oli nähtävissä viimeisin Euroopan osaamisen teemavuoden yhteydessä tapahtunut kehitys. Tilintarkastustuomioistuimen pääasiallinen tarkastuskohde oli komissio, ja erityisesti GROW-pääosasto. Tilintarkastustuomioistuin haastatteli myös EMPL-pääosaston ja Euroopan unionin tilastotoimiston Eurostatin edustajia.

20 Tarkastus keskittyi neljään ammattiin: yleissairaanhoidosta vastaavat sairaanhoitajat, ylemmän perusasteen ja lukion opettajat, kirvesmiehet/rakennuspuusepät ja insinöörit. Näistä ammateista on [Euroopan työviranomaisen raporttien](#) mukaan suurin työvoimapula EU:n alueella. Lisäksi ne kuuluvat niiden 25:n ammatin joukkoon, joissa on eniten liikkuvuutta (ks. [kaavio 1](#)), ja ne kattavat kaikki ammattipätevyyden tunnustamismenetelmät (ks. [kaavio 3](#)), mukaan lukien erityistoimenpiteet kuten eurooppalainen ammattikortti ja osittainen ammatinharjoittamisoikeus (ks. kohta [13](#)). Tilintarkastustuomioistuin tarkasteli myös alan viimeisintä kehitystä, kuten säänneltyjen ammattien tietokannan sisällyttämistä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään.

21 Tarkastajat kävivät neljässä jäsenvaltiossa (Belgia, Itävalta, Luxemburg ja Tšekki). He tapasivat käyntien aikana edustajia 21 kansallisesta tai alueellisesta viranomaiselimestä, jotka vastasivat otokseen poimituista neljästä ammatista (ks. [liite I](#)), sekä ammattipätevyysdirektiivin kansallisia koordinaattoreita. Jäsenvaltiot valittiin pääasiassa ammattipätevyden tunnustamista koskevien päätösten ja (aikomusta tarjota palveluja väliaikaisesti koskevien) ilmoitusten lukumäärän mukaan, mutta valinnassa pyrittiin myös maantieteelliseen tasapainoon. Valituissa neljässä jäsenvaltiossa tehtiin verkkosivustojen walk-through-testejä, joiden avulla tarkistettiin kansalaisille annettujen ammattipätevyden tunnustamiseen liittyvien tietojen luettavuus, saatavuus ja kattavuus.

22 Lisäksi tilintarkastustuomioistuin teki kyselytutkimuksen, johon kutsuttiin kaikista 27 jäsenvaltiossa 3 100 elintä, jotka komissio on rekisteröinyt toimivaltaisiksi viranomaisiksi sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän ammattipätevyden moduuliin. Lähes 850 viranomaista (27 prosenttia) vastasi kyselytutkimukseen. Vastausprosentti on jaoteltu jäsenvaltioittain [liitteessä II](#). Kyselytutkimuksen tulokset on esitetty avoimena datana, joka on saatavilla verkossa anonyymisti julkaistuna.

23 Tilintarkastustuomioistuin haastatteli myös Euroopan työviranomaisen (ELA), Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus (Cedefop), Euroopan talous- ja sosiaalikomitean (ETSK), Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) ja Euroopan oikeusasiamiehen edustajia ([liite III](#)).

24 Tilintarkastustuomioistuin ei käsitellyt tarkastuksessaan

- EU:n ulkopuolella pätevyden hankkineiden kansalaisten ammattipätevyden tunnustamismenettelyjä
- akateemisten tutkintojen tunnustamisjärjestelmää.

25 Tämän erityiskertomuksen tarkoituksena on selvittää, onko ammattipätevyysdirektiiviä sovellettu vaikuttavasti kansalaisten hyödyksi. Lisäksi kertomuksella halutaan edistää tämän politiikanalan syvempää analysointia ottaen erityisesti huomioon [Euroopan osaamisen teemavuosi 2023](#).

Huomautukset

Säänneltyjen ammattien määrä EU:ssa on edelleen suuri, mutta ammattipätevyyden tunnustamista koskevia EU:n järjestelmiä käytetään harvoin

26 Jäsenvaltiot voivat määrittää ammatinharjoittamiseen liittyviä sääntöjä. Sääntely ei estä kansalaisia lähtemästä töihin toiseen jäsenvaltioon, mutta ammattipätevyyden tunnustamisen tarve voi muodostua ammatinharjoittamisen esteeksi vastaanottavassa valtiossa. Jos ammattipätevyyttä ei tunnusteta, kansalaiset voivat joutua etsimään pätevyyttään vastaamatonta työtä, josta mahdollisesti maksetaan vähemmän palkkaa.

27 Eurooppa-neuvosto totesi vuosina 2012–2014, että ammattien sääntely on sisämarkkinoita rajoittava este ja **pyysi** jäsenvaltioita vähentämään säänneltyjen ammattien lukumäärää sekä poistamaan perusteettomia sääntelyesteitä, jotka vaikeuttavat pääsyä säänneltyihin ammatteihin. Euroopan parlamentti **kehotti** komissiota vuonna 2012 määrittämään ammattialat, joilla jäsenvaltiot estivät liiallisesti pääsyä säänneltyihin ammatteihin.

Komission toimet, joilla jäsenvaltioita kannustetaan vähentämään säänneltyjen ammattien määrää, eivät ole tuottaneet tulosta

28 Tilintarkastustuomioistuin otti huomioon, että kutakin ammattia saatetaan säännellä eri jäsenvaltioissa erilaisissa määrin, ja oletti, että komission toimet olisivat kannustaneet jäsenvaltioita vähentämään säänneltyjen ammattien lukumäärää ja että kansalaiset käyttäisivät ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmiä ammatillisen pätevyytensä tunnustamiseen.

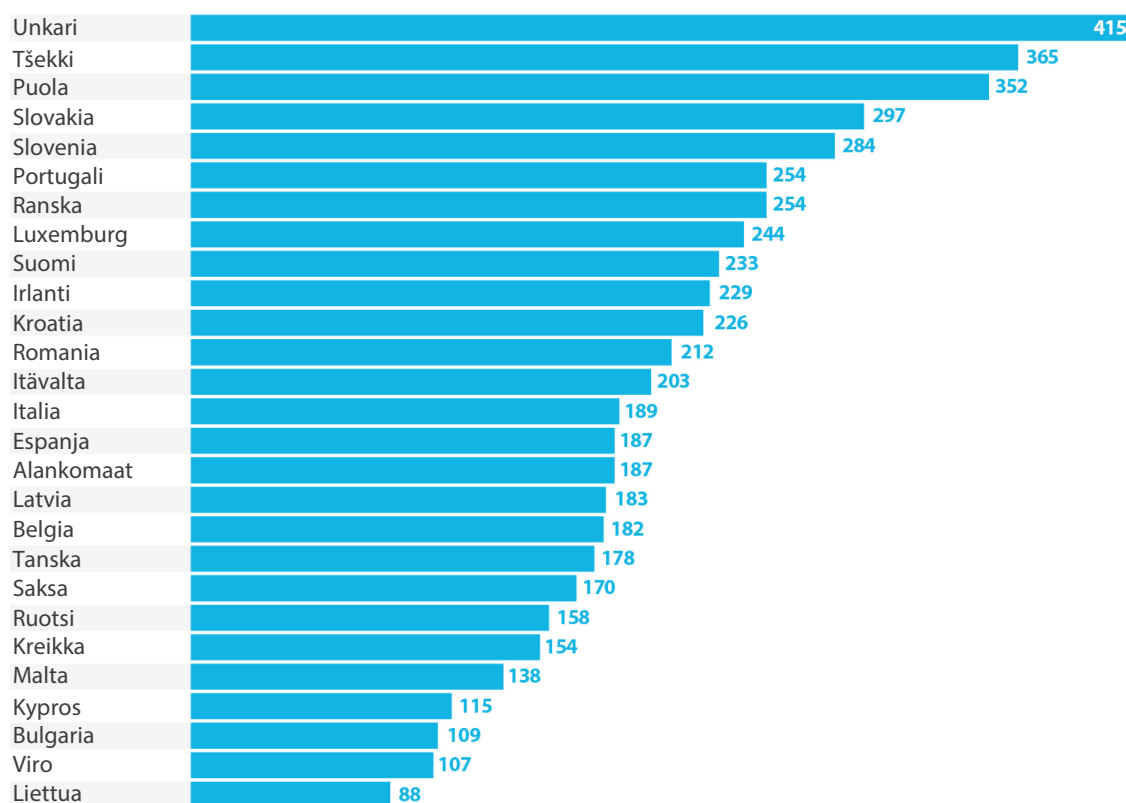
29 Komissio toteutti vuonna 2014 ”keskinäisen arvioinnin” kannustaakseen jäsenvaltioita arvioimaan asianmukaisesti ammattien sääntelyn syitä. Tavoitteena oli, että jäsenvaltiot arvioisivat ammattien sääntelyään ja vähentäisivät sen perusteella säänneltyjen ammattien määrää. Jäsenvaltioiden oli toimitettava komissiolle kansallinen toimintasuunnitelma vuoteen 2016 mennessä.

30 Tämän arvioinnin perusteella ja osana talouspolitiikan eurooppalaista ohjausjaksoa komissio antoi vuosina 2017, 2018 ja 2019 kuusi säänneltyjä ammatteja koskevaa maakohtaista suositusta kahdelle jäsenvaltiolle eli Itävalle ja Luxemburgille.

31 Tarkastajat havaitsivat, että näistä pyrkimyksistä huolimatta tilanne oli huonontunut. Jäsenvaltioissa säänneltyjä ammatteja koskevat yhdistetyt tiedot osoittavat, että tällaisten ammattien kokonaismäärä oli lisääntynyt vuosina 2016–2023 noin 5 400:sta noin 5 700:aan (jäsenvaltioiden keskiarvo: 212 säänneltyä ammattia).

32 Lisäksi tiedot osoittavat, että säänneltyjen ammattien määrä EU:n työmarkkinoilla vaihteli edelleen huomattavasti jäsenmaiden välillä vuonna 2023. Esimerkiksi Unkarissa on säänneltyjä ammatteja viisi kertaa enemmän kuin Liettuassa (Unkarissa 415 ammattia ja Liettuassa 88), ks. *kaavio 5*.

Kaavio 5 – Säänneltyjen ammattien määrä jäsenvaltioittain vuonna 2023

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin säänneltyjen ammattien tietokannan perusteella.

33 Vaikka komissio on valmistellut (sääntely)rajoituksia mittaavia indikaattoreita, se ei ole arvioinut, miten tehdyt toimenpiteet ovat vaikuttaneet säänneltyjen ammattien lukumäärään. Tilintarkastustuomioistuin pystyi hankkimaan evidenssiä säänneltyjen ammattien kokonaismäärästä ainoastaan vertailemalla tietoja, jotka perustuivat i) Euroopan komission vuonna 2016 rahoittamaan [tutkimukseen](#), ii) [parlamentin vuonna 2019 tekemään tutkimukseen](#) ja iii) säänneltyjen ammattien tietokannassa joulukuussa 2023 lueteltujen säänneltyjen ammattien kokonaismäärään.

34 Vuonna 2018, ammattipätevyysdirektiiviä täydennettiin [suhteellisuusarviointia koskevalla direktiivillä](#). Se velvoitti jäsenvaltiot ottamaan käyttöön oikeasuhteisiin kriteereihin perustuvat vaikutustenarvioinnit, kun ne ehdottavat uusia säännelyjä ammatteja tai muuttavat nykyisiin säännelyihin ammatteihin liittyviä vaatimuksia. Kaikki neljä tarkastuskäynnin kohteena ollutta jäsenvaltiota olivat tehneet suhteellisuusarviointeja. Kuitenkin ainoastaan Luxemburgissa ulkopuolinen elin oli tarkistanut tehdyt arvioinnit, ks. [laatikko 1](#).

Laatikko 1

Luxemburgin hyvät käytännöt: [neuvoa-antavalla elimellä \(Conseil d'Etat\)](#) on rooli lainsäädännön oikeasuhteisuuden arvioinnissa

Kyseinen elin on perustuslaillinen instituutio, joka ei ole osa Luxemburgin hallitusta. Se antaa raportteja tai lausuntoja kaikista hallituksen ja parlamentin lakiehdotuksista sekä asetusuonnoksista. Siitä alkaen, kun Luxemburgissa otettiin käyttöön lainsäädännön oikeasuhteisuuden pakollinen arviointi, *Conseil d'Etat* on pyytänyt, että sen arvioitavaksi toimitettuihin lakialoitteisiin liitetään tällainen arviointi.

Kyseinen elin esti vuosina 2022 ja 2023 Luxemburgissa kaksi uutta kansallista asetusta, jotka koskivat pääsyä terveydenhuollon ammatteihin, koska asianomaiset suhteellisuusarvioinnit olivat epätyytyttäviä.

35 Tällaista riippumattoman kolmannen osapuolen suorittamaa arviointia ei vaadita suhteellisuusdirektiivissä eikä ammattipätevyysdirektiivissä. Tilintarkastustuomioistuin kuitenkin pitää tällaista arviointia hyödyllisenä liiallisen sääntelyn välttämiseksi jäsenvaltioissa.

EU:n ammattipätevyiden tunnustamismenetelmää arvioidaan käytettävän noin kuudessa prosentissa tapauksista, joissa on kyse liikkuvuudesta EU:ssa

36 Eurostatin, Cedefopin ja PO GROWn kanssa käydyissä keskusteluissa kävi ilmi, että ei ole olemassa erityisiä tilastoja, joissa verrattaisiin toisiinsa ammattipätevyiden tunnustamisjärjestelmien käyttöä ja EU:ssa liikkuvien kansalaisten kokonaismäärää. Tilintarkastustuomioistuin sai tietoja i) maahanmuutosta ikäryhmittäin ja kansalaisuuden mukaan, esimerkiksi 20–64-vuotiaista toiseen jäsenvaltioon muuttaneista ”EU-muuttajista”, ja ii) ammattipätevyiden tunnustamispäätöksien kokonaismääristä, jotka toimivaltaiset viranomaiset ovat vaatimusten mukaisesti ilmoittaneet säänneltyjen ammattien tietokantaan. Näiden tietojen perusteella tilintarkastustuomioistuin laski vuosien 2017–2019 osalta, että ammattipätevyiden tunnustamispäätökset koskivat noin kuutta prosenttia toiseen jäsenmaahan muuttaneista 20-64-vuotiaista EU:n kansalaisista (ammattipätevyiden tunnustamiseen liittyviä päätöksiä tehtiin noin 141 000 ja EU-muuttajia oli yhteensä 2 256 000). Arvio perustuu käytettävissä oleviin tietoihin, joille ovat ominaisia tietyt rajoitteet: työkäisiin voi kuulua esimerkiksi opiskelijoita, varhaiseläkeläisiä tai henkilöitä, jotka eivät ole aktiivisesti mukana työmarkkinoilla.

37 Komissiolta ei ole nykyisin saatavissa tietoja, joiden perusteella voitaisiin arvioida, kuinka monta ammatillisesti pätevää EU:n kansalaista on muuttanut toiseen jäsenvaltioon mutta ei voi harjoittaa siellä ammattiaan, koska heidän pätevyyttään ei ole tunnustettu. Ei ole myöskään kyselytutkimuksen avulla kerättyä tietoa siitä, kuinka moni kansalainen on jättänyt muuttamatta, koska heidän on vaikea saada ammattipätevyytensä tunnustettua. Tietojen puutteen takia on huomattavan hankalaa tehdä kattavaa arviointia siitä, miten vaikuttavasti EU varmistaa säännellyissä ammateissa työskentelevien kansalaisten oikeuden liikkua vapaasti jäsenvaltioiden välillä ammatin harjoittamista tai sijoittautumista varten.

Ammattipätevyysdirektiivin soveltamisessa on edelleen puutteita

Sähköisten menettelyjen puuttuminen

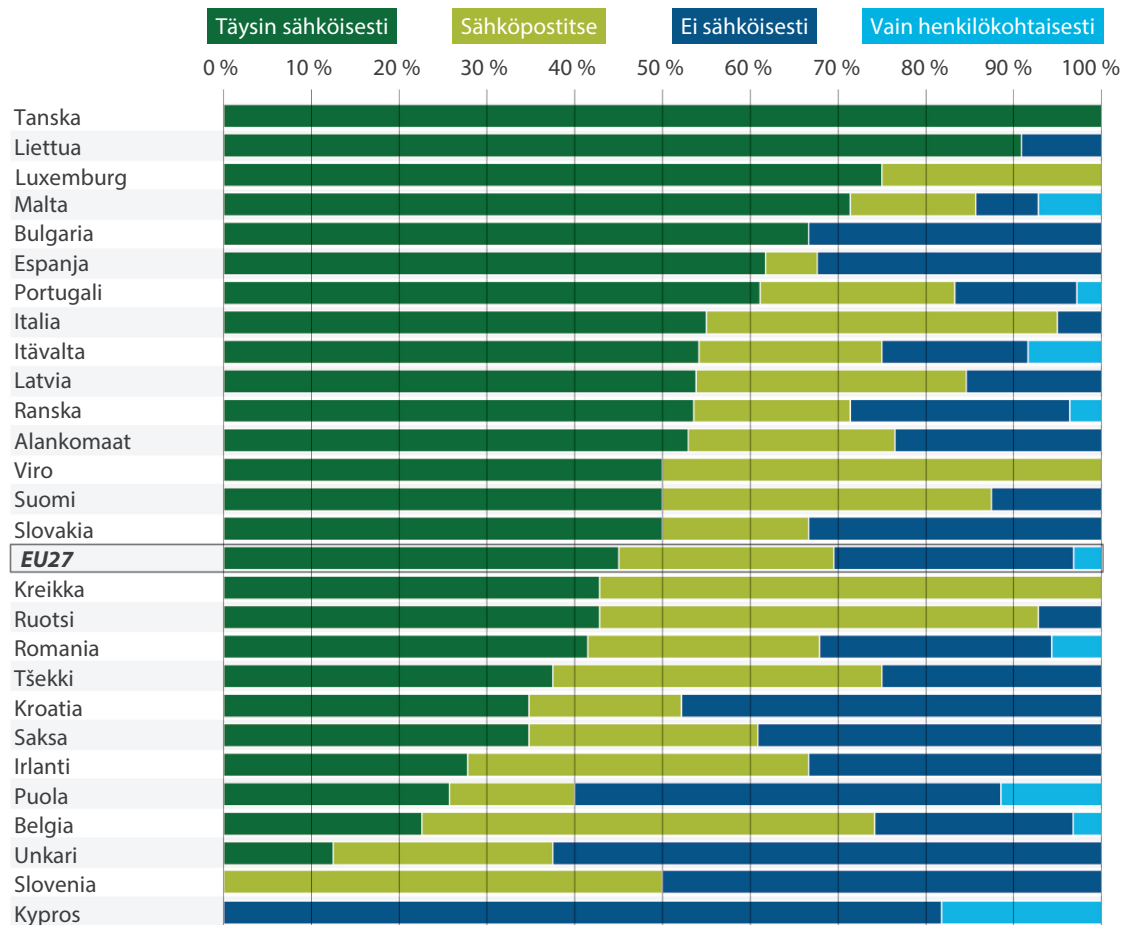
38 Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalaiset voivat käyttää sähköisiä menettelyjä ammattipätevyytensä tunnustamiseen toisessa maassa. Yhteistä digitaalista palveluväylää koskevalla asetuksella vahvistetaan ja selvennetään jäsenmaiden velvollisuutta ottaa käyttöön sähköisiä menettelyjä ammattipätevyyden tunnustamiseen. Jäsenvaltioiden tuli panna asetus täytäntöön 31. joulukuuta 2023 mennessä. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen kenttätyön aikana (kesä-lokakuu 2023) useimmat tarkastuskäynnin kohteena olleet jäsenvaltiot eivät olleet vielä panneet tätä vaatimusta täytäntöön. Jäsenvaltiot vastaavat yhteistä digitaalista palveluväylää koskevan asetuksen täytäntöönpanosta.

39 Palveludirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa käsikirjassa³ määritellään sähköinen menettely: kaikkien vaiheiden toteuttaminen pitäisi mahdollistaa jäsennellysti käyttäen yhtä palvelukanavaa. Menettely, jossa edellytetään, että kansalaiset esittävät fyysisen asiakirjan (käyttäjää vaaditaan lataamaan lomake, joka on tulostettava, täytettävä käsin, skannattava, ladattava ja liitettävä asianomaisille viranomaisille toimitettavaan sähköpostiviestiin), ei vastaa kyseistä määritelmää eikä näin ollen myöskään täytä vaatimusta, jonka mukaan menettelyn on oltava täysin sähköinen.

40 Tilintarkastustuomioistuimien tutki kyselytutkimuksensa avulla millä eri tavoilla kansalaiset voivat hakea ammattipätevyyden tunnustamista, ks. *kaavio 6*. Kyselytutkimuksen vastaukset osoittivat, että useimmissa jäsenvaltioissa suurin osa toimivaltaisten viranomaisten täysin sähköisistä menettelyistä on edelleen kehitysvaiheessa. Ainoastaan Tanskan ja Viron toimivaltaiset viranomaiset ilmoittivat sallivansa täysin sähköiset tai sähköpostitse toteutettavat menettelyt kaikkien säänneltyjen ammattien osalta. Mitään asiakirjoja ei pyydetä fyysisessä muodossa. Vastausaste oli kuitenkin suhteellisen alhainen (Tanskan vastausaste oli 13 prosenttia ja Viron 33 prosenttia, ks. *liite I*.) Sen sijaan Kypros pyytää aina fyysisiä asiakirjoja ja joskus jopa edellyttää kansalaisten läsnäoloa ammattipätevyyden tunnustamiseksi. Kyproksen toimivaltaisista viranomaisista 36 prosenttia vastasi kyselyyn.

³ Direktiivi 2006/123/EY.

Kaavio 6 – Vastaukset: jäsenvaltioiden sähköisten menettelyjen osuus, syyskuu 2023

Huom. Tummanvihreä väri osoittaa, että menettelyt ovat ammattipätevyysdirektiivin ja yhteistä digitaalista palveluväylää koskevan asetuksen vaatimusten mukaisia. Vaaleanvihreä väri osoittaa, että menettelyt ovat ainoastaan ammattipätevyysdirektiivin vaatimusten mukaisia. Tummansininen ja vaaleansininen väri osoittavat, että menettelyt eivät ole ammattipätevyysdirektiivin ja yhteistä digitaalista palveluväylää koskevan asetuksen vaatimusten mukaisia.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen kysymysten 7 ja 7.1 perusteella.

41 Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuskäynnin kohteena olleiden jäsenvaltioiden käytännöt vaihtelivat huomattavasti. *Laatikossa 2* annetaan esimerkkejä käytännöistä. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi muun muassa, että Luxembourgin ja Tšekin käytännöt eivät olleet direktiivin vaatimusten mukaisia.

Laatikko 2

Sähköisten ammattipätevyyden tunnustamismenetelmien saatavuus tarkastukseen valittujen ammattien osalta: kirvesmies, insinööri ja perusasteen ja lukion opettaja

Jäsenvaltio	Vaatimustenmukainen?	Kuvaus
Itävalta	Kyllä	Käytettävissä on tiettyjä sähköisiä alustoja tai sähköpostiviestit hyväksytään. Paperiasiakirjoja ei vaadita.
Belgia	Kyllä	Käytettävissä on tiettyjä sähköisiä alustoja tai sähköpostiviestit hyväksytään. Paperiasiakirjoja ei vaadita.
Tšekki	Ei	Turvasähköposti ja varmennetut sähköiset allekirjoitukset hyväksytään, mutta hallinnollisia lisämenettelyjä vaaditaan (muiden kuin Tšekin asukkaiden on käytävä suurlähetystössä tai täytettävä paperiasiakirjoja sähköistä allekirjoitusta varten).
Luxemburg	Ei	Kaikki viranomaiset käyttivät sähköisiä alustoja tai sähköpostia. Yksi viranomainen pyysi, että puuttuvat asiakirjat toimitetaan postitse. Tilapäisen liikkuvuuden osalta yksi viranomainen pyysi sähköistä allekirjoitusta, kuten Tšekissä.

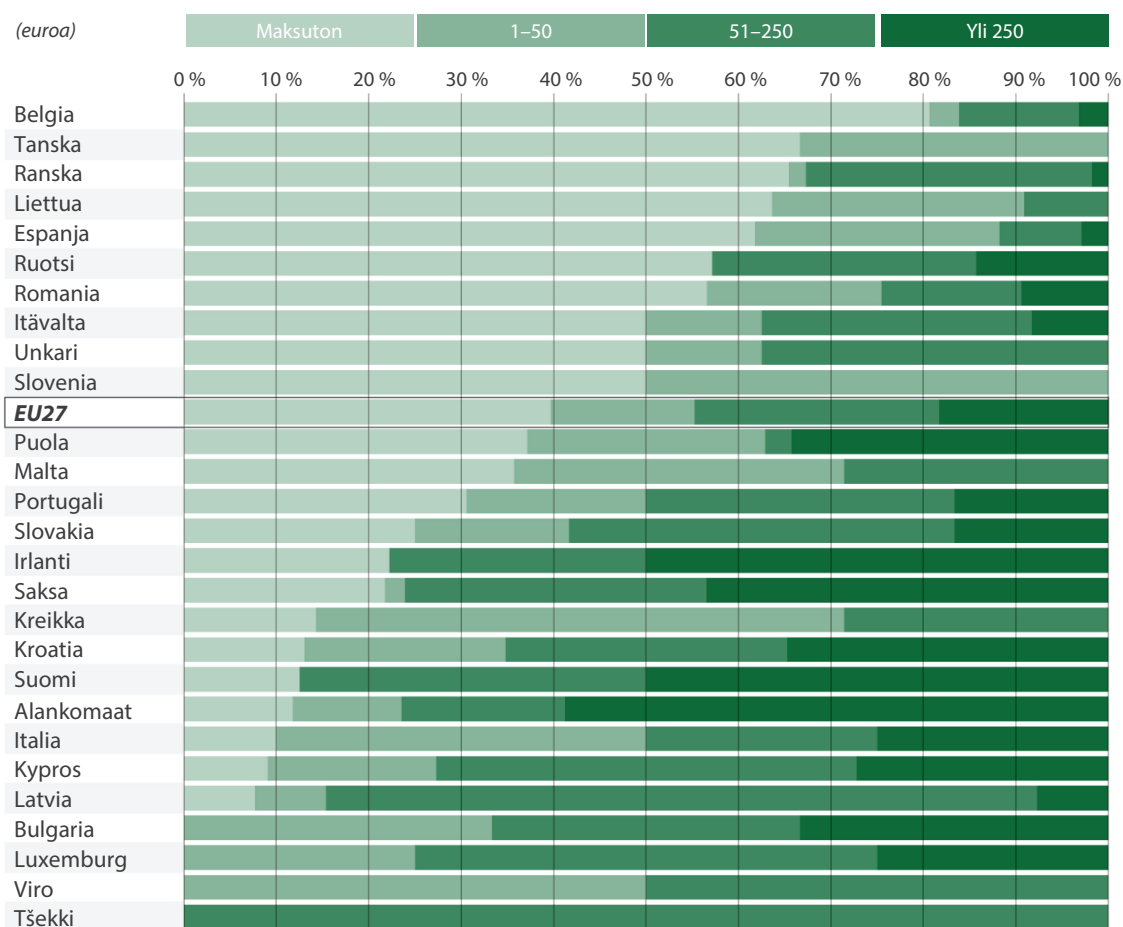
Huom. Tilintarkastustuomioistuimen analyysissä ei otettu huomioon yleissairaanhoidosta vastaavia sairaanhoitajia, koska he voivat hyödyntää eurooppalaista ammattikorttia, jota haetaan täysin sähköisesti.

Tunnustamismenettelyn hyödyntämisestä aiheutuvat maksut vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioittain, eikä niitä ole perusteltu riittävästi

42 Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön ja Euroopan parlamentin politiikkayksikön tutkimuksissa on todettu, että kansalaisilta ammattipätevyiden tunnustamismenettelyn yhteydessä perittävät maksut ovat yksi ammattitaitoisten työntekijöiden vapaan liikkuvuuden esteistä. Koordinaattorien ryhmän hyväksymissä ammattipätevyiden tunnustamismenettelyn käytännöissä täsmennetään, että tunnustamismenettelyn yhteydessä perittävät maksut tulee ilmoittaa avoimesti kansalaisille ja ne eivät saisi ylittää toimivaltaiselle viranomaiselle aiheutuvia kustannuksia.

43 Tilintarkastustuomioistuin pystyi kyselynsä pohjalta määrittämään kansalaisilta tunnustamismenettelyn hyödyntämisestä veloitetujen maksujen vertailuarvon, ks. [kaavio 7](#).

Kaavio 7 – Keskimääräinen hakemuskohtainen maksu

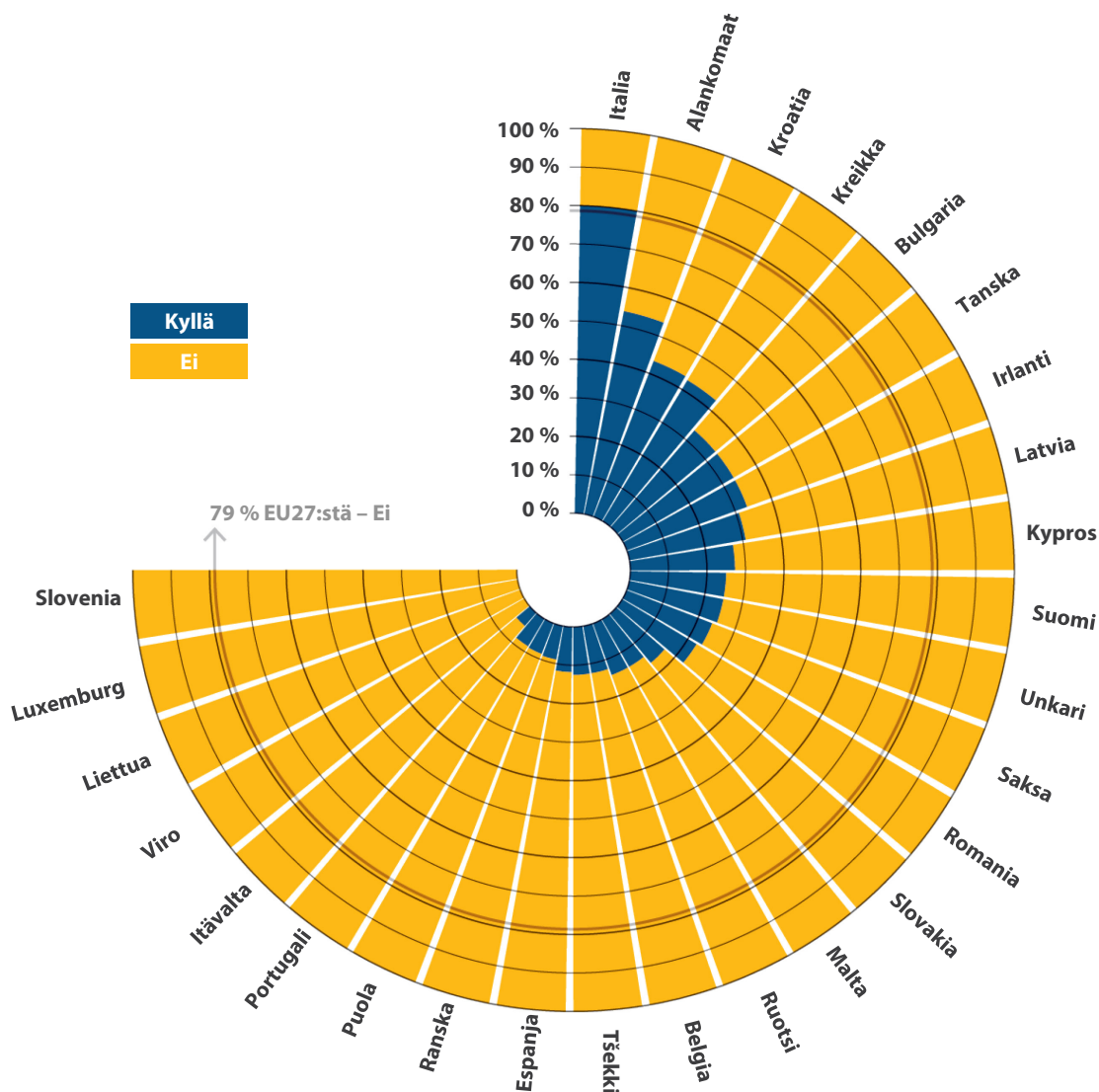

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen kysymyksen 5 perusteella.

44 Tilintarkastustuomioistuin havaitsi vastausten perusteella, että maksut vaihtelivat huomattavasti jäsenvaltioiden ja toimivaltaisten viranomaisten välillä (nollasta eurosta tiettyjen ammattien osalta aina 17 500 euroon eräässä maassa lentäjien osalta). Belgiassa suurin osa ammattipätevyyden tunnustamismenettelyistä ovat maksuttomia (81 prosenttia tapauksista). Tilintarkastustuomioistuin sai tälle vahvistuksen Belgiaan tehdyn tarkastuskäynnin aikana. Seitsemän toimivaltaista viranomaista kahdeksasta, jotka tavattiin tarkastuskäynnin aikana, eivät peri ammattipätevyyden tunnustamista koskevasta hakemuksesta maksuja.

45 Voidaan myös todeta, että suuri osa kyselyyn osallistuneista toimivaltaisista viranomaisista (lähes 80 prosenttia), ei pystynyt selittämään hakijoilta perittävien maksujen perusteita, ks. *kaavio 8*. Niistä viranomaisista, jotka sanoivat olevansa tietoisia arviolta koituvista hallinnollisista kustannuksista, 12 prosenttia vastaajista ilmoitti, että peritty maksu ylitti aiheutuneet kustannukset.

Kaavio 8 – Toimivaltaiset viranomaiset, jotka ilmoittavat olevansa tietoisia ammattipätevyden tunnustamismenettelyyn liittyvistä tosiasiallisista hallinnollisista kustannuksista

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen kysymyksen 6 perusteella.

46 Kaikissa tarkastuskäynnin kohteena olleissa neljässä jäsenvaltiossa tavatut viranomaiset toimittivat tilintarkastustuomioistuimelle tietoja hakemuksista perityistä maksuista, mutta oli epäselvää, millä perusteella perittävät maksut oli laskettu. Yksikään viranomaisista ei pystynyt yksilöimään tosiasiallisia hallinnollisia kustannuksia, joita yksittäisen ammattipätevyden tunnustamishakemuksen käsittelystä aiheutui.

Joskus pyydetään useampia asiakirjoja kuin mitä tunnustamismenettelyssä vaaditaan

47 Ammattipätevyysdirektiivissä luetellaan asiakirjat, joita toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää kansalaisilta, jos tarkistuksia tarvitaan, ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn yhteydessä sekä pysyvän sijoittautumisen että väliaikaisen liikkuvuuden tapauksessa. Liialliset asiakirjapyynnöt aiheuttavat hakijoille hallinnollista lisärasitetta. Tilintarkastustuomioistuin tutki tarkastuskäynnin kohteena olleissa neljässä jäsenvaltiossa, mitä hakumenettelyssä maiden omien verkkosivujen mukaan vaadittiin ja olivatko vaatimukset direktiivin mukaisia.

48 Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että kolmessa neljästä jäsenvaltiosta (Itävalta, Luxemburg ja Tšekki) viranomaiset eivät olleet noudattaneet käytännesääntöjä pyydettyjen asiakirjojen osalta. Belgian tapauksen voidaan katsoa olevan ristiriidassa direktiivin kanssa, ks. *kaavio 9*.

Kaavio 9 – Esimerkkejä asiakirjavaatimuksista, jotka menevät direktiivissä ja/tai käytännesäännöissä asetettuja vaatimuksia pidemmälle

Belgia

Sairaanhoitajilta pyydetään hakemuskirjeitä.

Hakemuskirjeitä ei mainita ammattipätevyysdirektiivissä asiakirjoiksi, joita toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää ammattipätevyden tunnustamista varten. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kuitenkin toimivaltaisten viranomaisten verkkosivuilta, että niitä vaaditaan sairaanhoitajilta Flanderin ja ranskankielisen yhteisön alueilla.

Tšekki

Insinööreiltä vaaditaan järjestelmällisesti auktorisoidun kääntäjän tekemiä käännöksiä.

Tšekin toimivaltaiset viranomaiset vaativat insinöörin ammattipätevyden tunnustamiseksi auktorisoidun kääntäjän tekemän käännöksen kaikista ammattipätevyttä koskevista todentavista asiakirjoista.

Luxemburg

Kaikkia ammatteja varten vaaditaan Luxemburgiin sijoittuneiden rekisteröityjen kääntäjien tekemiä käännöksiä.

Luxemburgin keskitetyn yhteyspisteen verkkosivuston mukaan kaikki ammattipätevyden tunnustamishakemuksen todentavat asiakirjat, joita ei ole annettu saksaksi, ranskaksi tai englanniksi, on käännettävä Luxemburgiin rekisteröityneellä kääntäjällä. Luxemburgin lainsäädännössä ei tosiasiaa täsmennetä, missä kääntäjän on oltava rekisteröityneenä.

Itävalta

Sairaanhoitajilta vaaditaan paikallinen postiosoite.

Itävallan sosiaali-, terveys-, terveydenhuolto-, ja kuluttajansuojaministeriö edellyttää, että sairaanhoitajan ammattipätevyden tunnustamista hakevat esittävät todisteen itävaltalaisesta oleskeluluvasta ja että heillä on Itävallassa postiosoite tai osoite, jossa on valtuutettu vastaanottaja postin toimittamista varten. Toimivaltainen viranomainen palauttaa alkuperäiset paperimuodossa olevat asiakirjat hakijoille kyseiseen postiosoitteeseen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin paikalla toimitettujen tarkastusten ja jäsenvaltioiden verkkosivuilla tehtyjen tarkastusten perusteella.

Vaaditut korvaavat toimenpiteet ovat edelleen kohtuuttomia

49 Korvaavat toimenpiteet koostuvat sopeutumisajasta tai kelpoisuuskokeesta (ks. kohta [07](#)). Yleisenä periaatteena on, että kansalaiset voivat valita kumman tyyppisen korvaavan toimenpiteen he toteuttavat. Direktiivissä kuitenkin sallitaan poikkeuksia. Esimerkiksi vaatimus, jonka mukaan kansallisen lainsäädännön tunteminen on olennainen ja jatkuva osa ammattitoimintaa ja välttämätöntä neuvojen ja avun antamiseksi (esimerkiksi lakimiesten tapauksessa).

50 Tilintarkastustuomioistuimen analyysi, joka koski säänneltyjen ammattien tietokantaa vuosien 2017–2021 osalta, osoitti, että noin 35 000:een jäsenvaltioiden antamaan ammattipätevyyden tunnustamispäätökseen sisältyi korvaavia toimenpiteitä. Määrä vastaa 17:ää prosenttia kaikista päätöksistä.

51 Vastaavasti noin 250 tilintarkastustuomioistuimen kyselyyn vastannutta toimivaltaista viranomaista (30 prosenttia) ilmoitti pyytäneensä hakijoita toteuttamaan korvaavia toimenpiteitä. Viranomaisista yli 50 prosenttia (130) ilmoitti, etteivät ne olleet antaneet hakijalle mahdollisuutta valita toteutettavaa korvaavaa toimenpidettä. Yli 70 prosenttia korvaavia toimenpiteitä vaatineista viranomaisista katsoi, että ammatin harjoittaminen edellyttää jäsenvaltion lainsäädännön tuntemusta. Kyselytutkimuksen vastaukset osoittivat myös, että tätä vaatimusta sovellettiin laaja-alaisesti, esimerkiksi hierojiin, vartijoihin tai sukeltajiin.

52 Tilintarkastustuomioistuin analysoi, sovellettiinko korvaavia toimenpiteitä tarkastettavien ammattien osalta asianmukaisesti niissä jäsenvaltioissa, joihin tehtiin tarkastuskäynti. Tarkastajat havaitsivat, että neljässä tarkastuskäynnin kohteena olleessa jäsenvaltiossa oli erilaisia käytäntöjä. Ks. [laatikko 3](#).

Laatikko 3

Esimerkkejä korvaavien toimenpiteiden käytöstä

Kirvesmiehen/rakennuspuusepän ammatti Tšekissä ja Belgiassa

Tšekki ja Belgia (Vallonia ja Brysselin pääkaupunkialue) eivät edellytä korvaavia toimenpiteitä kirvesmiehiltä/rakennuspuusepiltä. Tämä tekee ammattipätevyyden tunnustamismenettelystä sujuvamman hakijoiden kannalta.

Tilintarkastustuomioistuimen tapaamat viranomaiset sovelsivat ammattipätevyysdirektiivin sääntöjä hakijoiden kannalta mahdollisimman suotuisalla tavalla.

Insinöörin ammatti Itävallassa ja Tšekissä

Itävalta ja Tšekki vaativat järjestelmällisesti korvaavia toimenpiteitä ulkomailla pätevyityneiltä kansalaisilla, jotka haluavat harjoittaa insinöörin ammattia niiden alueella.

Tämä on vastoin ammattipätevyysdirektiivin säännöstä, jonka mukaan korvaavia toimenpiteitä koskevat päätökset olisi tehtävä tapauskohtaisesti ja niitä tulisi soveltaa *vain* silloin, jos kotimaan ja vastaanottavan maan koulutuksessa on *huomattavia eroja* (ks. kohta **07**).

Jäsenvaltiot soveltavat ennakkotarkistuksia väliaikaisen liikkuvuuden osalta eri tavalla

53 Ennakkotarkistukset ovat sallittuja sellaisten (alakohtaisten) ammattien osalta, joilla on vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen ja jotka eivät kuulu automaattisen ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmän piiriin ja joissa ammattipätevyyden puuttumisesta aiheutuva riski olisi niin suuri, että ennakkotarkistus on tarpeen (suhteellisuusperiaate). Direktiivissä ei määritellä selkeästi, mitä ammatteja tämä käsite koskee.

54 Tilintarkastustuomioistuin tutki, määräsivätkö toimivaltaiset viranomaiset pakollisia ammattipätevyyden ennakkotarkistuksia väliaikaisen liikkuvuuden yhteydessä (ks. kohta **08**). Komissio on määritellyt ennakkotarkistukset merkittäväksi esteeksi sisämarkkinoilla, ks. **laatikko 4**.

Laatikko 4

Komissio on määritellyt ennakkotarkistukset merkittäväksi esteeksi sisämarkkinoilla

Komissio perusti vuonna 2020 [sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän](#), jonka tarkoituksena on poistaa sisämarkkinoiden esteitä. Ennakkotarkistukset yksilöitiin työvoiman liikkuvuuden merkittäväksi esteeksi, koska ne voivat pidentää ammattipätevyyden tunnustamismenettelyä, mikäli viranomaiset vaativat kansalaisilta ylimääräisiä todentavia asiakirjoja. Komissio onkin pyytänyt jäsenvaltioita tarkastelemaan ennakkotarkistuksia koskevia vaatimuksiaan.

55 Vuosien [2022–2023 SMET-raportin](#) mukaan jäsenvaltiot tekivät ennakkotarkistuksia yli 800 ammatin osalta. Yhteensä 20 jäsenmaata lupasi poistaa ennakkotarkistuksia. Portugali, Ranska ja Puola tekivät suurimmat sitoumukset. Kaikkiaan jäsenvaltiot lupautuivat poistamaan lähes 300 ennakkotarkistusta heinäkuuhun 2023 mennessä, ks. [kaavio 10](#). Kolme tärkeintä ammattialaa, joilta ennakkotarkistukset tulisi poistaa, ovat hoitoalan työntekijät, liikunnanohjaajat ja rakennusalan ammattilaiset, mukaan lukien insinöörit.

Kaavio 10 – Poistettavien ennakkotarkistusten määrä jäsenvaltioittain (vapaaehtoiset poistot)

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komission tietojen perusteella, helmikuu 2024.

56 Muutokset tuli huomioida säänneltyjen ammattien tietokannassa heinäkuuhun 2023 mennessä. Helmikuussa 2024 tilanne oli kuitenkin se, että päivityksiä ei ollut vielä tehty lähes sadan ammatin osalta pääasiassa Portugalissa, Tšekissä ja Puolassa.

57 Tarkastuskäynnin kohteena olleista jäsenvaltioista Belgia, Itävalta ja Luxemburg eivät soveltaneet vuosina 2017–2021 ennakkotarkistuksia tilapäisen liikkuvuuden osalta mihinkään niistä ammateista, jotka tilintarkastustuomioistuin valitsi tarkastukseen. Tšekissä toimivaltaiset viranomaiset kuitenkin tekivät insinööreille ennakkotarkastuksia järjestelmällisesti väliaikaisen liikkuvuuden yhteydessä. Viranomaiset vetosivat siihen, että insinöörin ammatilla on vaikutuksia kansanterveyteen ja yleiseen turvallisuuteen. Nykyisen ammattipätevyysdirektiivin mukaan ennakkotarkistus voidaan tehdä *ainoastaan*, kun sen tarkoituksena on välttää palvelun tarjoajan ammatillisen epäpätevyyden vuoksi palvelun vastaanottajan terveydelle tai turvallisuudelle aiheutuva vakava haitta. Tätä taustaa vasten tilintarkastustuomioistuin katsoo, että järjestelmälliset tarkistukset eivät ole oikeasuhteisia.

Jäsenvaltiot eivät kykene seuraamaan ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn pituutta

58 Tunnustamismenettelyn enimmäispituutta koskevista säännöistä säädetään ammattipätevyysdirektiivissä. *Kaaviossa 11* esitetään yhteenveto direktiivissä asetetuista määräajoista.

Kaavio 11 – Ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn enimmäispituus sijoittautumisen sekä väliaikaisen liikkuvuuden yhteydessä

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin ammattipätevyysdirektiivin perusteella.

59 Tilintarkastustuomioistuin pyysi kyselytutkimuksessaan toimivaltaisia viranomaisia arvioimaan niin automaattisen kuin yleisenkin tunnustamisjärjestelmän osalta, kuinka kauan tunnustamismenettely kaikkien asiakirjojen vastaanottamisen jälkeen keskimäärin kestää pysyvän sijoittautumisen yhteydessä.

60 Automaattisen tunnustamisjärjestelmän osalta Espanjasta saaduista kyselyvastauksista puolessa ja Ranskasta ja Saksasta saaduista vastauksista muutamassa todettiin, että ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa päätöstä varten toteutetut menettelyt kestävät vähintään neljä kuukautta kaikkien asiakirjojen vastaanottamisesta laskien. Direktiivin mukaan menettelyn pituus voi kuitenkin olla enintään kolme kuukautta. Tapaukset, joissa vaatimuksia ei ole noudatettu, vastaavat kolmea prosenttia kaikista automaattista tunnustamisjärjestelmää koskevista vastauksista, ks. [kaavio 12](#).

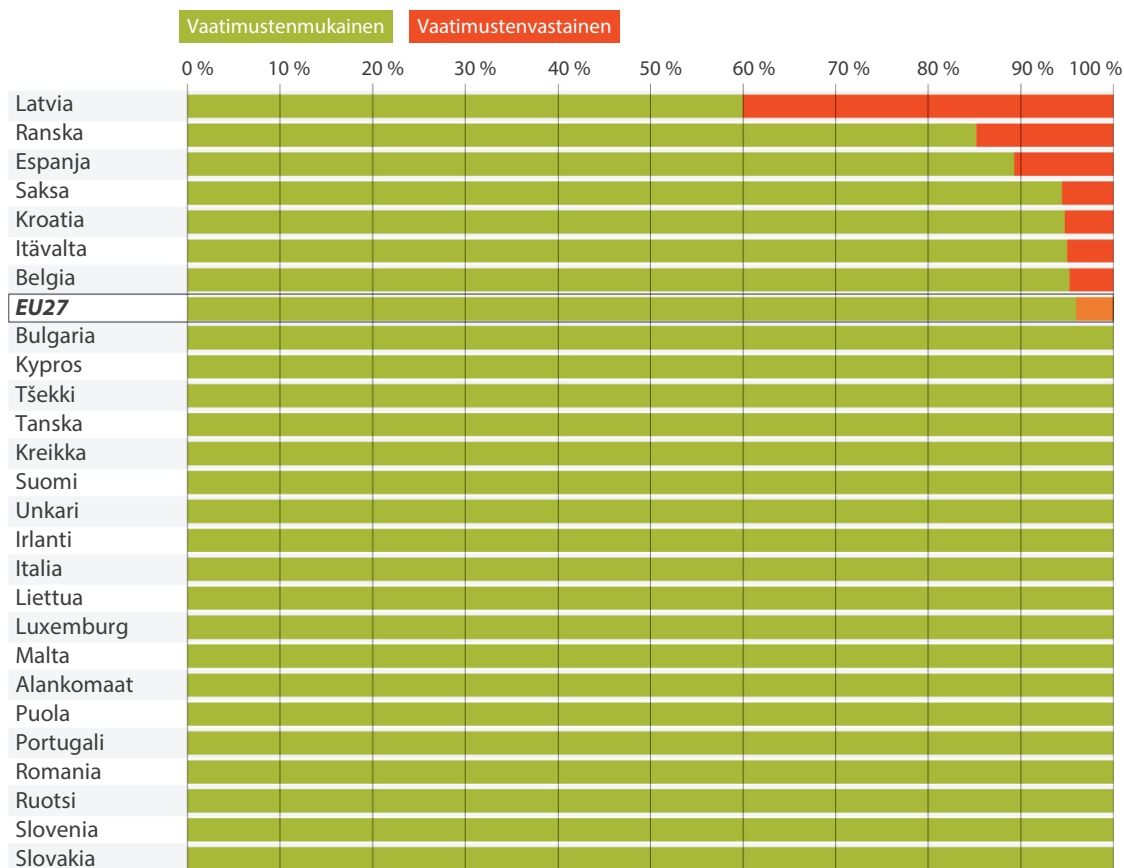
Kaavio 12 – Automaattinen tunnustamisjärjestelmä – Pituudeltaan vaatimustenmukaisten ja vaatimustenvastaisten ammattipätevyyden tunnustamismenettelyjen keskimääräinen osuus jäsenvaltioiden arvioimana

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen kysymyksiin 12.2–12.4 saatujen vastausten perusteella.

61 Samoin tilintarkastustuomioistuin pyysi yleisen järjestelmän kohdalla, että toimivaltaiset viranomaiset arvioivat tunnustamismenettelyn pituutta kaikkien asiakirjojen vastaanottamisesta laskien, ks. *kaavio 13*.

Kaavio 13 – Yleinen järjestelmä – Pituudeltaan vaatimustenmukaisten ja vaatimustenvastaisten ammattipätevyden tunnustamismenettelyjen keskimääräinen osuus jäsenvaltioiden arvioimana

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen kysymyksen 12.1 perusteella.

62 Yleisen järjestelmän osalta 40 prosentissa Latviasta saaduissa kyselyvastauksissa, olennaisessa osassa Ranskasta ja Espanjasta saaduissa vastauksissa ja vähäisessä määrässä Saksasta, Kroatiasta, Itävallasta ja Belgiasta saaduista vastauksista todettiin, että ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa päätöstä varten toteutetuista menettelyt kestivät (kaikkien asiakirjojen vastaanottamisesta laskien) kauemmin kuin direktiivin mukaiset neljä kuukautta. Ilmoitetut tapaukset, joissa vaatimuksia ei ole noudatettu, vastaavat yhteensä neljää prosenttia kaikista yleistä järjestelmää koskevista vastauksista. Tällaisia tapauksia ovat muun muassa seuraavat:

- Useilta viranomaisilta Latviassa, Ranskassa, Saksassa ja Kroatiassa vei keskimäärin 5–6 kuukautta saada menettely päätökseen.
- Eräältä viranomaiselta Belgiassa kului menettelyyn keskimäärin yhdeksän kuukautta.
- Kolmelta viranomaiselta Espanjassa ja yhdeltä viranomaiselta Ranskassa kului menettelyyn vähintään kuusi kuukautta ja enintään vuosi.

63 Tarkastajat haastattelivat tarkastukseen valituissa neljässä jäsenvaltiossa 21:tä toimivaltaista viranomaista, jotka vastaavat neljästä otokseen poimitusta ammattista (ks. *liite I*). Tarkastajien pyytäessä viranomaisilta evidenssiä kutakin ammattia koskevan menettelyn pituudesta 18 viranomaista vahvisti, ettei pituutta seurattu. Tarkastajat havaitsivat, että kaksi Flanderin toimivaltaista viranomaista oli alkanut hiljattain pitää kirjaa menettelyn pituudesta. Tilastoja oli kuitenkin tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen kannalta liian lyhyeltä ajalta. Itävallan liittovaltion työ- ja talousministeriö kykeni hakemaan (manuaalisesti) tiedon menettelyn pituudesta vain insinöörien osalta. Kyseiset tilastot tuotettiin kuitenkin ainoastaan tilintarkastustuomioistuimen tarkastusta varten.

64 Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus toi lisäksi esiin direktiivin vastaisen käytännön, joka kasvattaa riskiä siitä, että tunnustamismenettely venyy kohtuuttomasti, ks. *laatikko 5*.

Laatikko 5

Ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn pituus Luxemburgissa ei vastaa vaatimuksia, kun on kyse väliaikaisesta liikkuvuudesta ammateissa, joilla on vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen

Vastaanottavat jäsenvaltiot voivat pääsääntöisesti vaatia, että kansalaiset tekevät ennakoilmoituksen aikomuksestaan harjoittaa toimintaa kyseisessä maassa. Toimivaltaiset viranomaiset voivat myöhemmin päättää tarkistaa kansalaisen ammattipätevyyden, jos toiminnalla on vaikutusta "kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen". Tätä menettelyä kutsutaan ennakkotarkistukseksi. Sen pitäisi tapahtua nopeasti, yleensä kuukauden kuluessa. Tarkastajien tekemässä testissä, joka koski Luxemburgin keskitettyä asiointipistettä (guichet.lu), ilmeni, että maan viranomaiset soveltavat sääntöjä käänteisesti. Viranomaiset vaativat, että kansalaisten on ensin hankittava "tavanomainen" ammattipätevyyden tunnustamista koskeva päätös sijoittautumiseen sovellettavia määräaikoja vastaavassa ajassa, mikä saattaa kestää jopa neljä kuukautta. Hakijat voivat vasta tämän jälkeen lähettää ilmoituksen väliaikaisesta liikkuvuudesta.

Tarkistetussa direktiivissä käyttöön otettuja tunnustamista helpottavia osatekijöitä ei useinkaan sovelleta

Vaihtelevia tuloksia eurooppalaisen ammattikortin käytöstä

65 Eurooppalaisen ammattikortin hakeminen ja myöntäminen hoidetaan täysin sähköisesti. Ammattikortti otettiin käyttöön vuonna 2016, ja se voidaan nykyisin myöntää viittä ammattia varten, ks. [kaavio 4](#). Eurooppalaisen ammattikortin piiriin kuuluu yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatti, joka sisältyi tarkastusotokseen. Yksi ammattikortin hyödyistä on menettelyn läpinäkyvyys: myöntämismenettelyn pituutta ja myönnettyjen ammattikorttien määrää seurataan automaattisesti sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmällä. Komissio on tiedottanut [sosiaalisessa mediassa](#) eurooppalaisen ammattikortin käytöstä, ks. [kaavio 14](#).

Kaavio 14 – Komission sosiaalisessa mediassa esittelemä eurooppalainen ammattikortti

Lähde: Euroopan unioni, YouTube (https://www.youtube.com/watch?v=N3if_6ZHsMM). PO GROW. Klikkaa kuvaa katsoaksesi video.

66 Tilintarkastustuomioistuimien arvioi, käyttivätkö EU:n kansalaiset, jotka halusivat harjoittaa yhtä eurooppalaisen ammattikortin kattamista viidestä ammatista, ammattikorttia kaudella 2017–2021. Tarkastajat vertasivat myönnettyjen ammattikorttien lukumäärää toimivaltaisten viranomaisten säänneltyjen ammattien tietokannassa ilmoittamien päätösten kokonaismäärään, joka käy ilmi *kaaviosta 20*.

67 Tarkastajat havaitsivat, että eurooppalainen ammattikortti oli laajimmin käytössä kahdessa ammatissa, nimittäin vuoristo-oppailla ja kiinteistövälittäjillä. Ammattikorttia ei sen sijaan käytetä laajalti ammateissa, joita varten on olemassa automattinen tunnustamisjärjestelmä. Tämä koskee etenkin yleissairaanhoidosta vastaavia sairaanhoitajia, joiden kohdalla vain viisi prosenttia päätöksistä koski eurooppalaista ammattikorttia. Tälle saatiin vahvistus tarkastuskäynnillä Tšekissä, missä tehtyjen havaintojen mukaan kaikkiaan lähes 500:sta sairaanhoitajaa koskevasta päätöksestä vain kahdessa oli kyse eurooppalaisesta ammattikortista vuosina 2017–2021.

68 Syynä tähän saattaa olla yksi eurooppalaisen ammattikortin keskeisistä huonoista puolista: sen hinta. Kotijäsenvaltio ja vastaanottava jäsenvaltio voivat periä ammattikortin myöntämisen yhteydessä maksun, ja menettelyn kustannukset voivat muodostaa kansalaisten näkökulmasta lisäesteen työvoiman liikkuvuudelle. Komission videossa ovat esimerkkitapauksena yleissairaanhoidosta vastaavat sairaanhoitajat, jotka ovat hankkineet pätevyytensä Portugalissa ja haluavat harjoittaa ammattitoimintaa Itävallassa. Kumpikin jäsenvaltio kuitenkin perii heiltä eurooppalaiseen ammattikorttiin liittyvän maksun. Sen sijaan, että sairaanhoitaja, joka siirtyy Portugalista Itävaltaan, maksaisi 180–250 euroa tavanomaisesta tunnustamismenettelystä Itävallassa, hän maksaisikin noin 20 prosenttia enemmän eurooppalaisen ammattikortin mukaisesta tunnustamisesta. Tätä havainnollistetaan maksusimulaattorissa [kaaviossa 15](#).

Kaavio 15 – Eurooppalaisen ammattikortin edellyttämien maksujen simulointi, esimerkkinä yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja

Tällä sivulla

[Eurooppalaisen ammattikortin edut](#)

[Selvitä, voitko hakea ammattikorttia](#)

[Mikä on ammattisi?](#)

[Menettely ja määräajat](#)

[Säännöt eri tilanteissa](#)

[Muutan pysyvästi toiseen EU-maahan ja haluan harjoittaa siellä ammattiani](#)

[Haluan tarjota palveluja väliaikaisesti toisessa EU-maassa](#)

[Selvitä ammattikorttihakemuksen maakohtaiset vaatimukset](#)

[Simulaattori](#)

[Ammattikortin voimassaolon tarkistaminen](#)

Selvitä ammattikorttihakemuksen maakohtaiset vaatimukset

Simulaattori

! Tulokset ovat vain suuntaa-antavia, ja maksut ovat voineet muuttua. Jos simulaattorin valikoista puuttuu joitakin vaihtoehtoja, se johtuu siitä, että kyseiset maat eivät ole vielä toimittaneet kaikkia tietoja. Voit tästä huolimatta siirtyä ammattikortin hakujärjestelmään ja tehdä ammattikorttihakemuksen. Viranomaiset ilmoittavat sinulle, mitä asiakirjoja tarvitaan ja mitä maksuja veloitetaan.

Kotimaa *	Portugali ▼
Vastaanottava maa *	Itävalta ▼
Ammatti *	Yleissairaanhoidtaja ▼
EPC-kortin käyttötarkoitus *	Sijoittautuminen ▼
Tunnustetaanko ammattipätevyys automaattisesti ? *	Kyllä ▼

Maksut kotimaassa:

45 EUR

Maksut vastaanottavassa maassa:

180 EUR - 250 EUR

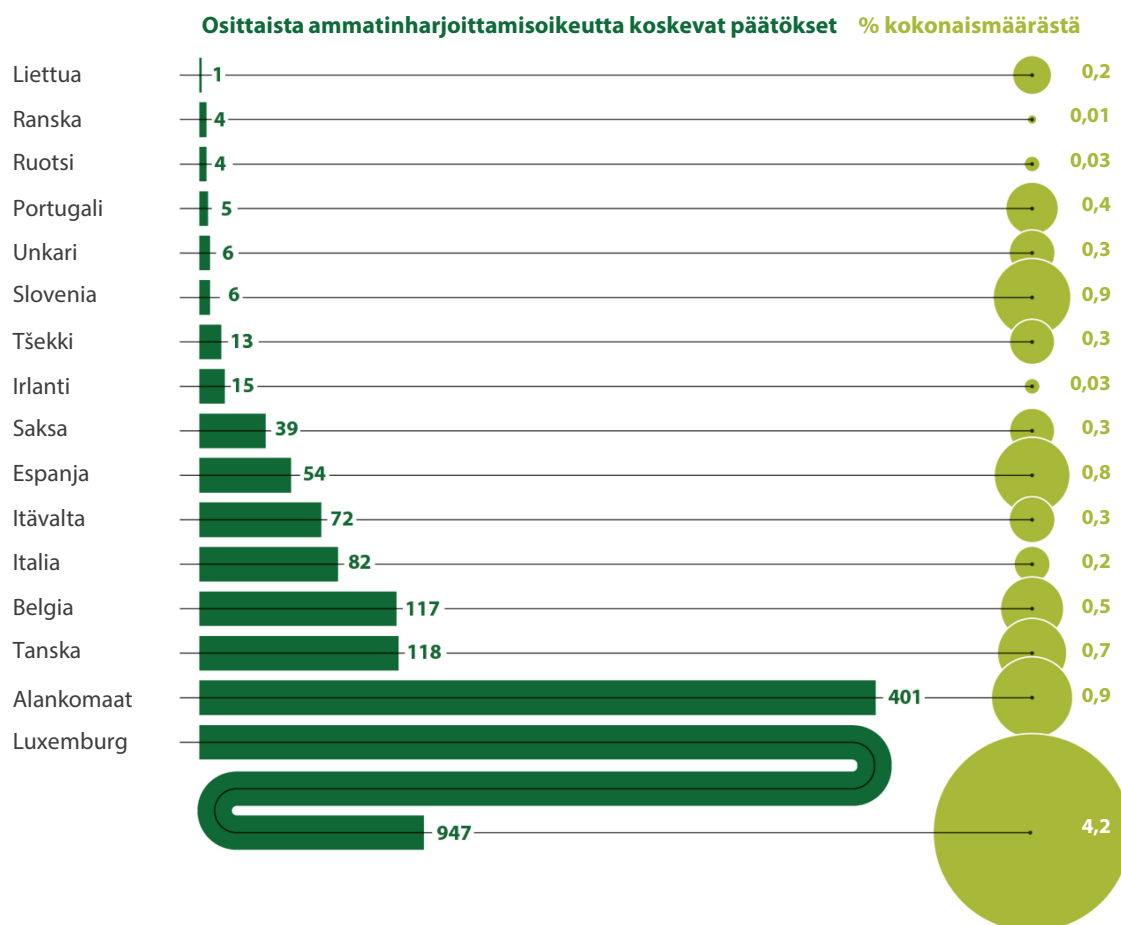
Huom. Simulaattorissa täsmennetään, että maksujen määrät ovat suuntaa-antavia ja voivat muuttua. Tosiasiallisten maksujen suuruus vahvistetaan, kun hakemus on tehty.

Lähde: Euroopan unioni, [Your Europe -sivuston](#) perusteella, joulukuu 2023.

Vajaa prosentti kaikista päätöksistä koskee osittaista ammatinharjoittamisoikeutta

69 Tarkastajien analyysi säänneltyjen ammattien tietokannassa olevista tiedoista vuosilta 2017–2021 (ks. kohta **13**) osoitti, että osittainen ammatinharjoittamisoikeus oli käytössä 16 jäsenvaltiossa. Sitä koski kuitenkin vain vajaa yksi prosentti kaikista EU:n alueen toimivaltaisten viranomaisten tekemistä päätöksistä. Näistä ammattipätevyyden tunnustamista koskevista päätöksistä noin puolet (947) oli tehty Luxemburgissa. Tämä on noin 4,2 prosenttia kyseisten päätösten kokonaismäärästä, ks. **kaavio 16**.

Kaavio 16 – Osittaista ammatinharjoittamisoikeutta koskevat päätökset (2017–2021) jäsenvaltioittain

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komission marraskuussa 2023 toimittamien tietojen perusteella.

70 Tarkastuskäynnin kohteina olleissa neljässä jäsenvaltiossa osittaista ammatinharjoittamisoikeutta hyödynsivät pääasiassa opettajat (Belgiassa ja Tšekissä), terveydenhuollon ammattilaiset (lastenhoitajat Luxemburgissa, instrumentoiva hoitaja Itävallassa) sekä käsityöammattien harjoittajat (rakennuspuusepät, kirvesmiehet ja kattoasentajat Tšekissä).

Yhteisiä koulutusperiaatteita sovelletaan nykyisin vain hiihdonopettajiin

71 Tarkastajat arvioivat lisäksi, sovellettiinko tarkistetun ammattipätevyysdirektiivin mukaisia yhteisiä koulutusperiaatteita. Nämä periaatteet sisältävät yhteiset koulutuspuitteet ja yhteiset koulutustestit.

72 Yksi ehdoista, joiden perusteella uusia ammatteja voidaan sisällyttää yhteisten koulutusperiaatteiden piiriin, on se, että ammatti tai siihen pätevöittävä koulutus on säännelty ainakin kolmasosassa jäsenvaltioista. Tarkastajat totesivat, että yhteisiä koulutuspuitteita ei ole toistaiseksi hyödynnetty, koska jäsenvaltioiden yhden kolmasosan kiintiötä ei ole saatu täyteen. Lisäksi on vaikea löytää riittävästi yhteisiä tekijöitä jäsenvaltioissa tarjolla olevien eri koulutusten välillä ja eri sääntelykehysten välillä.

73 Komissio tutkii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, olisiko mahdollista laatia yhteiset koulutuspuitteet fysioterapeutin ammattia varten, joskaan tarkkoja suunnitelmia ei ollut olemassa tarkastuksen ajankohtana. On epäselvää, miten yhteiset koulutuspuitteet toteutetaan ja miltä osin ne eroavat yhteensovitetuista koulutuksen vähimmäisvaatimuksista (ks. [kaavio 2](#)).

74 Yhteisiä koulutustestejä sovelletaan nykyisin vain hiihdonopettajiin. Tätä toimenpidettä ei kuitenkaan voitu tarkastaa yksityiskohtaisesti, sillä hiihdonopettajan ammatti ei ole kaikissa jäsenvaltioissa säännelty, ja tarkastetussa otoksessa se oli säännelty ainoastaan Itävallassa. Joka tapauksessa Itävallan viranomaiset vahvistivat, että hiihdonopettajien yhteinen koulutustesti oli hyödyllinen. Säänneltyjen ammattien tietokannan mukaan hiihdonopettaja oli neljänneksi liikkuvin ammatti kaudella 2017–2021, ks. [kaavio 1](#).

Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä helpottaa jäsenvaltioiden ja komission yhteistyötä

Ammattipätevyysyksien yhteydessä käytettävä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä ei ole käyttäjystävällinen, mutta toimivaltaiset viranomaiset käyttävät sitä laajalti

75 Ammattipätevyysdirektiiviä tarkistettaessa sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän pakollista käyttöä laajennettiin siten, että järjestelmää on käytettävä myös automaattisesti tunnustetuista ammateista ilmoittamisen yhteydessä (direktiivin liite V) ja hiljattain käyttöön otettujen yhteistyömenettelyjen (eurooppalainen ammattikortti ja hälytysmekanismi, ks. [kaavio 17](#)) yhteydessä. Tarkastuksen aikana arvioitiin, pitivätkö toimivaltaiset viranomaiset sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää hyödyllisenä ja käyttivätkö ne sitä.

Kaavio 17 – Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) pakollinen käyttö: viranomaiselta viranomaiselle ja viranomaiselta komissiolle

Viranomaiselta viranomaiselle	Yksittäisiä ammattipätevyyden tunnistamishakemuksia koskeva hallinnollinen yhteistyö
	Hälytysten syöttäminen
Viranomaiselta komissiolle	Liitteen V päivittämistä koskevat ilmoitukset (tietyt ammattialat)
	Suunniteltu siirtyminen säänneltyjen ammattien tietokannasta sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään vuodesta 2024 alkaen

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin ammattipätevyysdirektiivin, IMI-asetuksen ja komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2023/423 perusteella.

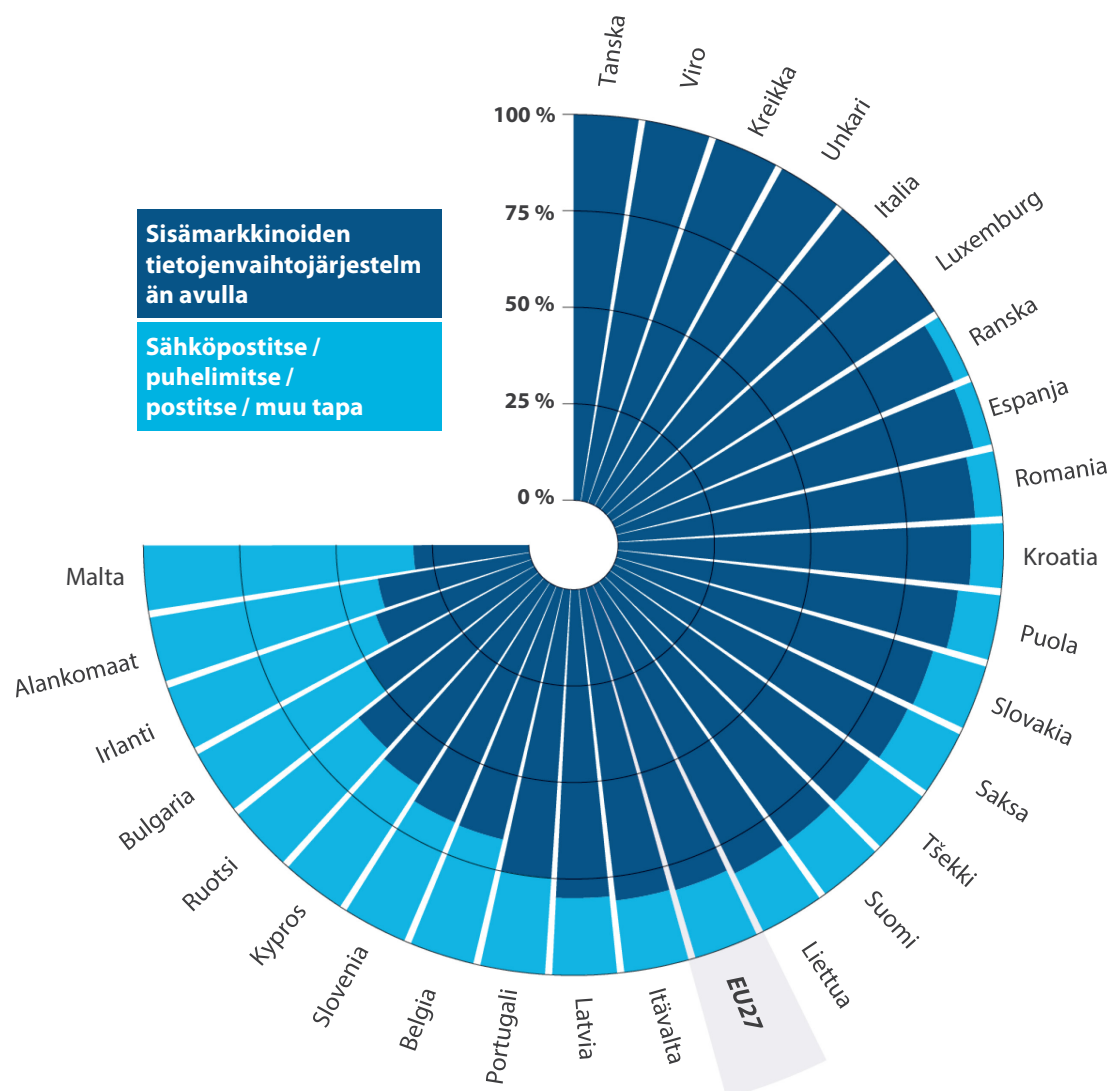
76 Kyselytutkimuksen vastaajista 40 prosenttia ilmoitti, että sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää oli vaikea käyttää ammattipätevyysyhteydessä komission tarjoamasta koulutusavusta huolimatta, koska järjestelmä on rakenteeltaan jäykkä. Tarkastajien neljässä tarkastuskäynnin kohteena olleessa jäsenvaltiossa tapaamat toimivaltaiset viranomaiset vahvistivat käyttävänsä järjestelmää ja pitävänsä sitä yleisesti ottaen hyödyllisenä esimerkiksi selvitetessä, mikä taho on toimivaltainen viranomaisen asianomaisessa kotijäsenvaltiossa.

77 Kyselytutkimuksen ja tarkastuskäyntien perusteella tarkastajat yksilöivät sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä seuraavat puutteet:

- **Järjestelmä ei ole käyttäjäystävällinen:** Järjestelmä sisältää kuusi kysymysjoukkoa, jotka koostuvat ennalta määritellyistä kysymysluokista, joissa puolestaan on lähes sata ennalta määriteltyä alakysymystä. Tällainen jäsenneily lähestymistapa takaa säännösten noudattamisen. Kysymyksillä tavoiteltu täydellinen kattavuus johtaa kuitenkin siihen, että käyttäjien on vaikea löytää juuri heitä koskevat kysymykset.
- **Toimivaltaisista viranomaisista laadittu luettelo ei ole ajan tasalla:** Kyselytutkimuksen yhteydessä 12 jäsenvaltion täytyi toimittaa tarkastustiimille luettelo ammattipätevyiden tunnustamisesta vastaavista viranomaisista, sillä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän sisältämät tiedot olivat vanhentuneita. Komission kehoituksista huolimatta jäsenvaltiot eivät päivitä luetteloita johdonmukaisesti.
- **Kotijäsenvaltiot vastaavat pyyntöihin viiveellä:** Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä esitettyihin kysymyksiin ei säädetyn määräajan puuttuessa aina vastata oikea-aikaisesti (tarkastuskäynnin kohteena olleiden jäsenvaltioiden mukaan vastaamisen pitäisi tapahtua kahdessa viikossa). Vuosina 2017–2021 jäsenvaltiot esittivät toisille jäsenvaltioille yksittäisten hakemusten perusteella yli 50 000 pyyntöä. Pyyntöistä 28 prosenttiin (noin 15 000 pyyntöön) ei vastattu kahden viikon kuluessa. Nämä viiveet puolestaan pidentävät tunnustamismenettelyä vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

78 Tarkastuskäynnin kohteena olleiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset käyttävät näin ollen muita yhteydenpitotapoja (pääasiassa sähköpostia tai puhelinta) pyyntöjen (seurannan) yhteydessä silloinkin, kun ovat alun perin esittäneet pyyntönsä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta. Kaikista kyselytutkimukseen vastanneista viranomaisista 82 prosenttia käyttää sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää menettelyn jossakin vaiheessa. Tarkastajat havaitsivat silti jälleen suuria eroja jäsenvaltioiden välillä, ks. *kaavio 18*.

Kaavio 18 – Ammattipätevyksien yhteydessä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää käyttävät vastaajat jäsenvaltioissa

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen kysymyksen 13.1 perusteella.

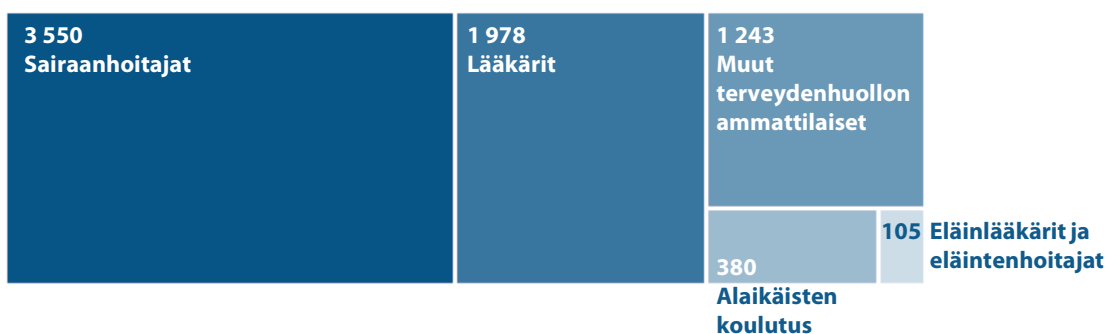
Viranomaiset saavat valtavasti hälytyksiä, eivätkä ne sisällytä hälytyksiä osaksi tunnustamismenettelyä

79 Tarkistetussa direktiivissä otettiin käyttöön jäsenvaltioiden välinen hälytysmekanismi. Sillä on tarkoitus varmistaa terveyden suojelun ja kuluttajansuojan korkea taso. Tarkistetussa direktiivissä veloitetaan toimivaltaiset viranomaiset lisäämään sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään hälytys ns. olennaisista syistä, jotta muut jäsenvaltiot voivat hyödyntää asianomaista tietoa yksittäisissä tunnustamismenettelyissään. Ns. olennaisista syistä ei nykyisin ole olemassa virallista oikeudellista määritelmää, vaan jäsenvaltion on arvioitava, mitä sillä tarkoitetaan: väärinkäytöstä, käynnissä olevia kurinpitotoimia tai rikostuomioita. Hälytyksissä voi olla kyse myös vähäisemmistä ongelmista ja hallinnollisista kysymyksistä, kuten ammattialajärjestön jäsenmaksun jäämisestä maksamatta. Ammattipätevyden osoittaminen väärennetyin asiakirjoin johtaa toisen tyyppiseen hälytykseen ja kuuluu erilliseen IMI-moduuliin. Tällaiset hälytykset pohjautuvat aina tuomioistuimen päätökseen.

80 Nykyisessä ammattipätevyysdirektiivissä ja sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää koskevassa asetuksessa ei vaadita, että toimivaltaiset viranomaiset katsovat ns. olennaiset syyt sisältävää hälytysmoduulia ennen ammattipätevyden tunnustamista koskevan päätöksen tekemistä.

81 Jäsenvaltiot lisäsivät mekanismiin kaikkiaan yli 25 000 hälytystä (ns. olennaiset syyt ja hallinnolliset syyt) vuosina 2017–2021. Noin neljäsosassa niistä oli kyse ns. olennaisista syistä. Näistä puolet koski sairaanhoitajan ammattia ja viisi prosenttia alaikäisten kouluttamiseen liittyviä ammatteja, ks. *kaavio 19*.

Kaavio 19 – Ns. olennaisista syistä lähetetyt hälytykset ammateittain -27 jäsenvaltiossa, 2017–2021

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuimien joulukuussa 2023 saatujen komission tietojen perusteella.

82 Tarkastuskäynnin kohteena olleissa jäsenvaltioissa ilmeni, että viranomaiset eivät tarkistaneet hälytyksiä arvioidessaan yksittäisiä ammatillisen pätevyyden tunnustamista koskevia hakemuksia, koska hälytyksiä oli niin paljon.

Direktiivin liitteeseen V, jossa luetellaan automaattisen tunnustamisen edellyttämät koulutuksesta annettavat asiakirjat, liittyvä prosessi on työläs ja pitkä mutta hyödyllinen

83 Kansalaiset voivat saada ammattipätevyytensä tunnustettua automaattisesti ammattipätevyysdirektiivin liitteessä V lueteltujen asiakirjojen perusteella. Liite V on saatettava ajan tasalle säännöllisesti, mieluiten **kerran vuodessa**, jotta hakemukset voidaan käsitellä sujuvasti. Päivittäminen alkaa jäsenvaltioiden komissiolle sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta lähettämällä ilmoituksilla, ks. **kaavio 17**. Komissio käy saamansa tiedot läpi ja hyväksyy delegoidun asetuksen. Liitteen V päivittämisellä varmistetaan viranomaisten välinen luottamus ja mahdollistetaan hakemusten nopea käsittely. Liitteen V pitäminen ajan tasalla vaatii kuitenkin huomattavan määrän hallinnollista työtä.

84 Komissio on vuodesta 2013 alkaen hyväksynyt seitsemän delegoitua asetusta, viimeisimmän niistä tämän tarkastuksen aikaan. Ks. **taulukko 1**.

Taulukko 1 – Liitteen V ajantasaistamista koskevat seitsemän delegoitua asetusta

Säädös	Hyväksymispäivä	Kuukautta edellisestä päivityksestä
Tarkistettu ammattipätevyysdirektiivi (2013/55/EU)	20.11.2013	
Delegoitu säädös (EU) 2016/790	13.1.2016	26
Delegoitu säädös (EU) 2017/2113	11.9.2017	20
Delegoitu säädös (EU) 2019/608	16.1.2019	16
Delegoitu säädös (EU) 2020/548	23.1.2020	12
Delegoitu säädös (EU) 2021/2183	25.8.2021	19
Delegoitu säädös (EU) 2023/2383	23.5.2023	21
Delegoitu säädös (EU) 2024/1395	5.3.2024	10
KESKIARVO		18

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin delegoitujen asetusten perusteella.

85 Tarkastajat totesivat, että liitteen V saattaminen ajan tasalle vie keskimäärin yli puolitoista vuotta. Näin henkilöillä, jotka ovat juuri saaneet ammattipätevyyden, on suurempi riski jäädä vaille automaattisen tunnustamisjärjestelmän hyötyjä. Komissiolle ei myöskään ole asetettu selkeää määräaikaa, johon mennessä sen olisi käytävä läpi jäsenvaltioiden ilmoitukset ja julkaistava delegoitu asetus.

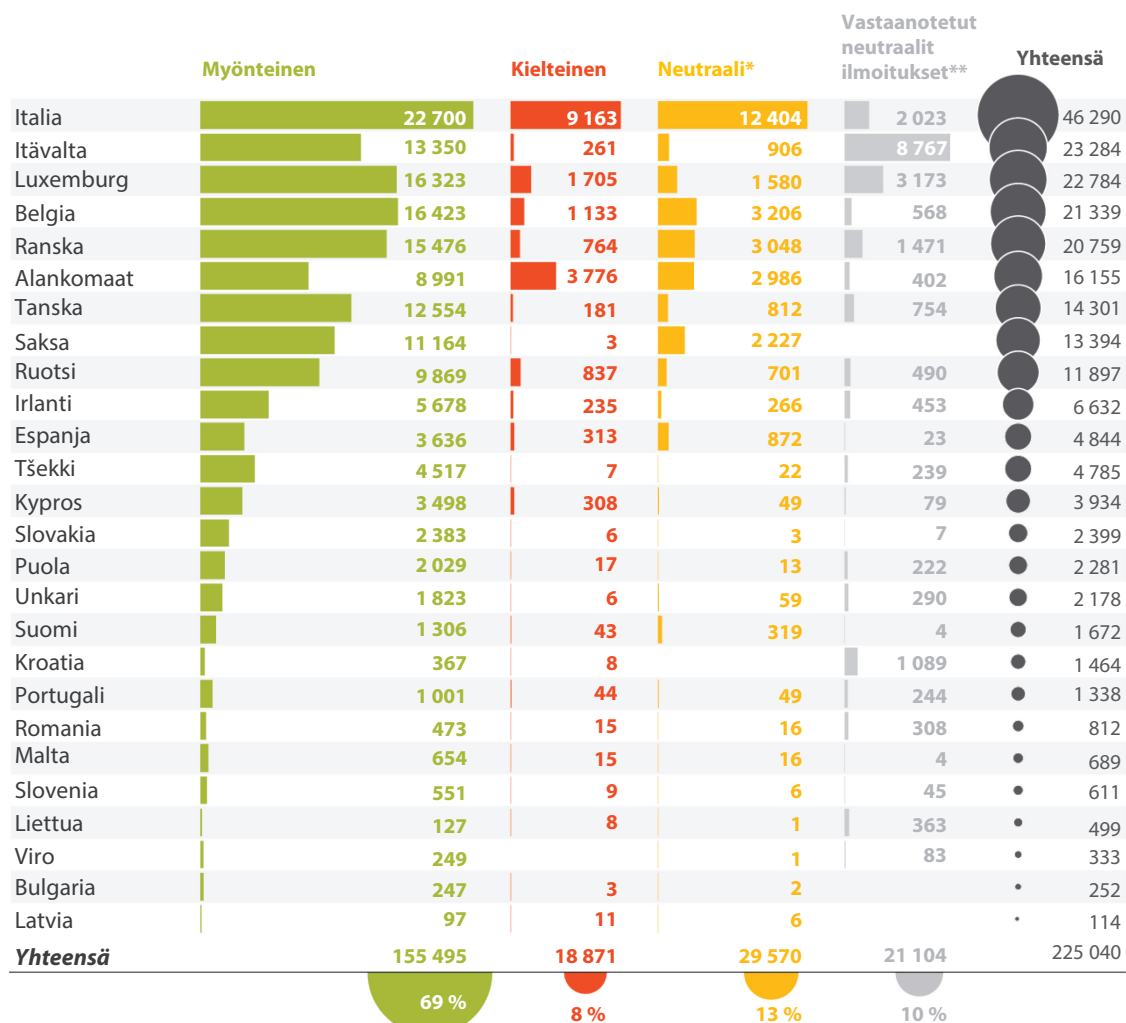
86 Tarkastajat havaitsivat, että eniten käytetään automaattista ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmää, joka perustuu koulutuksen vähimmäisvaatimuksiin. Sitä sovelletaan seitsemään ammattialaan (ks. [kaavio 2](#)), joista yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja sisältyi tarkastusotokseen. Järjestelmän laajentaminen muihin ammatteihin ei tällä hetkellä ole suunnitteilla.

Kertomuksia ja tietoja koskeva komission seuranta on heikkoa

Komissio ei riittävällä tavalla seurannut säänneltyjen ammattien tietokannassa olevia tietoja eikä jäsenvaltioiden joka toinen vuosi laatimia kertomuksia

87 Ammattipätevyysdirektiivissä veloitetaan jäsenvaltiot raportoimaan tilastotietoja joka toinen vuosi (ks. kohta [17](#)). Jäsenvaltioiden olisi myös ilmoitettava ammattipätevyyden tunnustamista koskevat päätökset säänneltyjen ammattien tietokannassa. Tarkastajat tutkivat, kohdistiko komissio seuranta jäsenvaltioiden esittämiin kertomuksiin ja tilastoihin. EU:n 27 jäsenvaltiota antoi ammattipätevyyden tunnustamisesta yli 225 000 päätöstä kaudella 2017–2021. Päätöksistä yli 150 000 oli myönteisiä (69 prosenttia), lähes 20 000 oli kielteisiä (8 prosenttia) ja loput olivat ns. neutraaleja (23 prosenttia). Neutraaleja ovat ne päätökset, joista ei ilmene lopullista tulosta (13 prosenttia), ja väliaikaiseen liikkuvuuteen liittyvät ilmoitukset, joiden yhteydessä ammattipätevyyttä ei tarkistettu (10 prosenttia), ks. [kaavio 20](#).

Kaavio 20 – Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tunnustamispäätökset 2017–2021

→ * Meneillään oleva sopeutusaika, hakemus käsiteltävänä, muutoksenhaku

→ ** Lukuun ottamatta 7 artiklan 4 kohdan soveltamisalaan kuuluvia tapauksia (ennakkotarkistukset)

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin marraskuussa 2023 saatujen komission tietojen perusteella.

88 Tarkastajat vertailivat kaikkien jäsenvaltioiden komissiolle lähettämiä kertomuksia. He havaitsivat, että seitsemän jäsenvaltiota⁴ ei ollut lähettänyt lainkaan kertomuksia vuoden 2017 jälkeen. Tarkastajat totesivat, että jäsenvaltioiden soveltamat raportointikaudet erosivat toisistaan samoin kuin kertomusten kattamat tiedot. He eivät löytäneet ohjeita siitä, miten komissio haluaisi kertomukset laadittavan.

⁴ Itävalta, Kypros, Tšekki, Kreikka, Latvia, Luxemburg ja Slovenia.

89 Komissio on antanut ohjeita siitä, miten tiedot olisi raportoitava säänneltyjen ammattien tietokantaan. Ohjeista ei kuitenkaan aina ilmene selvästi, miten päätökset olisi luokiteltava tietokannassa. Esimerkiksi jos päätökseen liittyy korvaavana toimenpiteenä koe, viranomaiset ovat epävarmoja, onko se ilmoitettava neutraalina vai myönteisenä päätöksenä (ks. *liite IV*).

90 Lisäksi tarkastajat havaitsivat, että komissio ei kohdistanut säänneltyjen ammattien tietokannassa oleviin tilastotietoihin uskottavuustarkastuksia eikä ottanut yhteyttä asianomaisiin jäsenvaltioihin.

91 Tarkastuksen aikana havaittiin, että jotkin tietokannan tiedot olivat epäluotettavia ja että kaikkia päätöksiä ei ollut ilmoitettu tietokantaan.

- Neljään jäsenvaltioon tehtyjen tarkastuskäyntien perusteella ilmeni, että toimivaltaisten viranomaisten tekemien päätösten lukumäärä ja kyseisten viranomaisten sisäisissä järjestelmissä ilmoitettujen päätösten lukumäärä ei aina vastannut säänneltyjen ammattien tietokantaan kirjattua määrää.
- Komission antamien tietojen mukaan Kreikka ei antanut lainkaan tilastotietoja kaudelta 2017–2021.
- Tšekin viranomaiset ilmoittivat maaliskuu-marraskuussa 2023 merkittävän määrän lisäpäätöksiä kaudelta 2017–2021 (+22 prosenttia). Tämä osoittaa, että Tšekki ei alun perin ollut ilmoittanut kaikkia päätöksiä.

- Itävallan alueellisten toimivaltaisten viranomaisten tunnustamispäätöksiä ei yleensä ilmoitettu tietokantaan. Asianomainen IT-väline ei mahdollistanut erillisiä aluekohtaisia rajapintoja. Viranomaisten mukaan se olisi kuitenkin ollut välttämätöntä, sillä eri alueet ja provinssit olivat vastuussa samoista ammasteista. Tarkastajat totesivat lisäksi, että kaikki päätökset syötettiin välineeseen manuaalisesti, mikä kasvattaa virheriskiä. Tilintarkastustuomioistuimen ja komission välisissä keskusteluissa tuli esiin, että säänneltyjen ammattien tietokannan sisältämät tiedot oli määrä siirtää sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään vuoden 2024 alussa. Toistaiseksi ei kuitenkaan ole tehty selkeitä suunnitelmia siitä, miten ratkaistaan puuttuviin ilmoituksiin liittyvät ongelmat ja manuaalisesta syötöstä aiheutuvat riskit.
- Saksa on se [kohdema](#), [johon muuttaa eniten](#) EU:n kansalaisia, mutta tietokantaan ilmoitettujen päätösten lukumäärä vastaa ainoastaan kuutta prosenttia päätösten kokonaismäärästä. Tarkastajat totesivat marraskuussa 2023, että asiasta vastaavalla ministeriöllä Saksassa ei ollut riittäviä henkilöresursseja niin, että kaikki kauden 2017–2021 päätökset olisi voitu viedä säänneltyjen ammattien tietokantaan. Ministeriö oli kuitenkin toimittanut tilastot komissiolle Excel-tiedostoissa, sillä tietojen automaattinen lataaminen ei ollut mahdollista. Kaikkia päätöksiä ei ollut viety tietokantaan.

92 Tarkistetussa direktiivissä otettiin vuodesta 2016 alkaen käyttöön uusia velvoitteita. Niiden mukaan jäsenvaltioiden on kahden vuoden välein raportoitava säänneltyjä ammatteja koskevista vaatimuksista, jotka on poistettu tai joita on lievennetty (esimerkiksi myöhemmissä kansallisissa toimintasuunnitelmissa). Tämä velvoite otettiin käyttöön suhteellisuusarviointia koskevan direktiivin ehdottamisen aikaan. Tarkastajat arvioivat, kohdistiko komissio seuranta jäsenvaltioiden raportointiin. Tarkastajat havaitsivat, että yhdeksän jäsenvaltiota⁵ ei ollut julkaissut yhtään kertomusta vuosina 2017–2021 ja että viisi jäsenvaltiota⁶ oli toimittanut vain osan vaadituista kertomuksista. Komissio kertoi tällaisen raportoinnin olevan pakollista ainoastaan, kun vaatimuksia on poistettu tai lievennetty. Tarkastajat havaitsivat kuitenkin, että Tšekki ei esittänyt raporttia tammikuussa 2024, vaikka yhdeksän säänneltyyn ammatin harjoittamisoikeutta koskevia vaatimuksia oli lievennetty vuonna 2023.

⁵ Bulgaria, Kypros, Viro, Kreikka, Irlanti, Liettua, Luxemburg, Portugali ja Espanja.

⁶ Tšekki, Saksa, Malta, Romania ja Slovakia toimittivat tiedot vain yhdeltä vuodelta.

93 Näiden raportointivaatimusten täyttämisen lisäksi jäsenvaltioiden on pidettävä säänneltyjen ammattien tietokanta (välilehti "Professions") ajan tasalla. Komissio ilmoitti tilintarkastustuomioistuimelle katsovansa, että oikeasuhteisuuden vuoksi sen tehtävänä ei ole tehdä muodollisia tarkistuksia ammattipätevyysdirektiivin yhteydessä. Komissio tarkasti silti jäsenvaltioiden toimittamien tietojen laadun osittain ja arvioi, oliko tiedot syötetty oikeisiin kenttiin.

Komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyjä, kun direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ilmennyt ongelmia, mutta jäsenvaltiot eivät ole vielä toteuttaneet kaikkia korjaavia toimia, jotka tarvitaan direktiivin soveltamiseksi kaikilta osin

94 Komissio käynnisti ammattipätevyyteen liittyviä rikkomusmenettelyjä vuosina 2018 ja 2019. Kaikkiin jäsenvaltioihin kohdistui menettelyjä.

95 Helmikuussa 2024 rikkomusmenettely oli yhä käynnissä 12 jäsenvaltion osalta. Kaikki jäsenvaltiot huomioon ottaen ratkaisematta oli 75 kysymystä, joten niiden määrä oli laskenut verrattuna maaliskuuhun 2020 (ratkaisematta 130 kysymystä), ks. *liite V*. Komissio ulkoisti ulkopuoliselle konsultille merkittävän osan työstä, joka liittyi niiden rikkomusten yksilöimiseen, joita saattoi ilmetä direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Komission ja jäsenvaltioiden kansalaisten saataville asettamat tiedot ovat epä johdonmukaisia

96 Kansalaiset voivat löytää tietoa ammattipätevyyden tunnustamisesta useiden verkkosivustojen kautta: [Your Europe](#) (GROW-pääosasto), [säänneltyjen ammattien tietokanta](#) (GROW-pääosasto), [keskitettyt asiointipisteet](#) (sähköisen hallinnon tietoportaalaja) sekä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten sivustot. Tarkastajat arvioivat, voivatko kansalaiset löytää tarvitsemansa vähimmäistiedot tekemällä hakuja näillä verkkosivustoilla. Tällaisia vähimmäistietoja ovat muun muassa seuraavat:

- luettelo eri jäsenvaltioissa säännellyistä ammateista
- luettelo pätevyyden ennakkotarkistusta vaativista ammateista
- luettelo eurooppalaisen ammattikortin piiriin kuuluvista ammateista
- tietoa ammattipätevyyden tunnustamismenettelyistä ja niihin liittyvät vaatimukset

- ammattipätevyiden tunnustamisesta aiheutuva maksu
- yksityiskohtaiset tiedot muutoksenhakua varten.

97 Tarkastajat selvittivät myös, onko kansalaisten helppo saada komissiolta ja jäsenvaltioilta tietoa ammattipätevyiden tunnustamisesta. Tarkastajat tutkivat, oliko kyseisistä eri lähteistä saatavilla oleva tieto kattavaa, luotettavaa ja johdonmukaista.

Kaikki tarkastuskäynnin kohteena olleet jäsenvaltiot ovat parantaneet kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa vuoteen 2019 verrattuna

98 Komissio tarkisti vuonna 2019, oliko ammattipätevyiden tunnustamismenettelyistä saatavilla tietoa keskitettyjen asiointipisteiden verkkosivustoilla. Komissio lähetti kaikille jäsenvaltioille virallisen ilmoituksen seuraavien tietojen saatavuudesta verkossa: ammattipätevyiden tunnustamiseen sovellettavat säännöt, säänneltyjen ammattien harjoittamisen edellyttämät verkossa toteutettavat menettelyt ja muodollisuudet sekä apu, jota on saatavilla verkossa yksittäisten vaatimusten tulkinnan ja käsittelyn osalta. Tarkastajat tutkivat kenttätönsä aikana touko–lokakuussa 2023 ammattipätevyiden tunnustamista koskevien tietojen saatavuutta verkossa ja sitä, oliko sen suhteen tapahtunut edistystä verrattuna vuoteen 2019.

99 Tarkastajat havaitsivat tilanteen parantuneen kaikissa neljässä jäsenvaltiossa, joihin tehtiin tarkastuskäynti. Kansalaisten oli mahdollista löytää verkosta ainakin tarvitsemansa vähimmäistiedot. Tiedot olivat saatavilla vähintään yhdellä jäsenvaltion virallisista kielistä sekä englanniksi.

Komission ja jäsenvaltioiden verkkosivustoilla ammattipätevyiden tunnustamisesta annetut tiedot eivät aina ole johdonmukaisia ja luotettavia

100 Tarkastajat tutkivat niin ikään, vastasivatko jäsenvaltioiden verkkosivustoilla annetut tiedot komission sivuilla annettuja tietoja. Tarkastuskäynnin kohteena olleiden neljän jäsenvaltion verkkosivustoilla esitetty luettelo eurooppalaisen ammattikortin piiriin kuuluvista ammanteista vastasi EU:n verkkosivustoilla olevaa luetteloa. Sen sijaan eroja havaittiin kaikkien näiden neljän jäsenvaltion luetteloissa, jotka koskivat säänneltyjä ammatteja, ks. [laatikko 6](#).

Laatikko 6

Erot säänneltyjen ammattien luetteloissa

Säänneltyjen ammattien tietokannassa mainittiin Itävallan (keskitetty asiointipiste Wienissä), Belgian ja Tšekin kohdalla vähemmän ammatteja kuin kunkin jäsenvaltion ylläpitämässä luettelossa. Itävallan osalta ammatteja oli 31 enemmän, Belgian osalta 142 ja Tšekin osalta 36 enemmän. Tämä johtui pitkälti terveydenhuollon ammatteihin liittyvästi erikoistumisesta.

Wienissä eroja ilmeni myös muiden ammattialojen yhteydessä (esimerkiksi sosiaalipedagogiikka, hissien huoltopalveluja tarjoavat yritykset sekä tietyt muut koulutus- ja kuljetusalan ammatit). Belgian kansallisessa luettelossa ryhmiteltiin kaikki säännellyt ammatit yhteisöittäin tai alueittain, joten ne mainittiin Belgian luettelossa useaan kertaan mutta säänneltyjen ammattien tietokannassa vain kertaalleen. Tšekkien kansallisessa luettelossa oli ydinvoima- ja kaivosalan ammatteja, joita ei mainittu säänneltyjen ammattien tietokannassa.

Luxemburgin osalta havaittiin, että säänneltyjen ammattien tietokanta sisälsi 171 ammattia enemmän kuin kansallinen luettelo. Havainto koski kaikkia ammattialoja, muun muassa terveydenhuollon erikoistuneita ammatteja sekä kaupan ja teollisuuden ammatteja ja käsityöammatteja (esimerkiksi teurastaja, leipuri, kampaaja, kosmetologi).

101 Tarkastajat vertasivat kansallisia luetteloja ammateista, joilla on kansanterveyteen ja yleiseen turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia, säänneltyjen ammattien tietokantaan, ja havaitsivat niiden välillä epäyhtenäisyyksiä. Näiden luettelojen avulla määritetään, sovelletaanko kansalaisiin ennakkotarkistuksia väliaikaisen liikkuvuuden yhteydessä, ks. kohta **53. Laatikossa 7** esitetään tilintarkastustuomioistuimen tarkastuskäynnin kohteena olleista jäsenvaltioista kerättyjä esimerkkejä.

Laatikko 7

Eroja luetteloissa ennakkotarkistusta vaativista ammasteista

Belgian, Tšekin ja Luxemburg osalta havaittiin, että säänneltyjen ammattien tietokannassa lueteltiin enemmän ammatteja, joita varten tehdään väliaikaisen liikkuvuuden yhteydessä ennakkotarkistuksia, kuin oli mainittu jäsenvaltioiden luetteloissa (ero oli 22 ammattia Belgian, 21 ammattia Tšekin ja 32 ammattia Luxemburgin kohdalla). Tämä johtui jälleen pitkälti terveydenhuollon ammasteihin liittyvästi erikoistumisesta.

Belgian tapauksessa ammatit oli ryhmitelty kyseisissä kahdessa luettelossa eri tavoin. Lisäksi fysioterapeutin, palomiehen ja pelastuspalvelualan ammasteihin sovellettiin ennakkotarkistuksia jäsenvaltion luettelon mukaan mutta ei säänneltyjen ammattien tietokannan mukaan.

Tšekissä ennakkotarkistukset oli poistettu useiden ammattien osalta sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevä työryhmän (*Single Market Enforcement Taskforce, SMET*) vuonna 2020 tekemän työn perusteella. Säänneltyjen ammattien tietokantaa ei kuitenkaan ollut päivitetty tarkastuksen ajankohtaan mennessä.

Itävallassa (keskitetty asiointipiste Wienissä) tarkastajat eivät voineet täsmäyttää eri lähteistä saatuja tietoja ennakkotarkistusta edellyttävistä ammasteista. Säänneltyjen ammattien tietokannassa lueteltiin tässä yhteydessä 62 ammattia. Keskitetyn asiointipisteen saksankielisillä sivuilla mainittiin 74 ammattia ja englanninkielisillä sivuilla 56 ammattia. Ammatit oli myös esitetty saksankielisessä versiossa eri tavoin kuin englanninkielisessä versiossa.

102 Tarkastajat totesivat yleisesti ottaen, että säänneltyjen ammattien tietokannan tiedot olivat parhaiten ajan tasalla. Keskitettyjen asiointipisteiden verkkosivustoilla tarkastuskäynnin kohteena olleissa jäsenvaltioissa ei kuitenkaan tarkastuksen ajankohtana annettu suoraa linkkiä säänneltyjen ammattien tietokantaan.

Johtopäätökset ja suositukset

103 EU:n kansalaisilla on oikeus työskennellä missä tahansa EU:n jäsenvaltiossa. EU valvoo kansalaisten oikeutta harjoittaa säänneltyjä ammatteja työvoiman liikkuvuuden mukaisesti. Se toimii työllisyysasioissa koordinoijana ja hyväksyi ammattipätevyysdirektiivin vuonna 2005. Direktiivin tarkoituksena on estää jäsenvaltioita asettamasta liiallisia ehtoja EU:n jäsenvaltion kansalaisille, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Ammattipätevyyteen sovellettavan kehyksen avulla pyritään takaamaan myös, että palvelut kussakin jäsenvaltiossa vastaavat samoja kansanterveydelle ja yleiselle turvallisuudelle asetettuja standardeja.

104 Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että ammattipätevyyden tunnustaminen on EU:ssa tärkeä mekanismi, jota kuitenkin hyödynnetään harvoin ja epä johdonmukaisesti säännellyn ammatin harjoittamista koskevan oikeuden saamiseen toisessa jäsenvaltiossa.

105 Tarkastajat laskivat yhteen EU:ssa säänneltyjen ammattien lukumäärät. He totesivat, että jäsenvaltiot sääntelivät edelleen 5 700:aa ammattia vuonna 2023 (keskimäärin 212 ammattia kussakin jäsenvaltiossa). Lisäksi näyttäisi siltä, että kuusi prosenttia kansalaisista, jotka muuttivat toiseen jäsenvaltioon vuosina 2017–2019, hyödynsi ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmiä. Tarkastajien ei ollut mahdollista arvioida käytettävissä olevien tietojen pohjalta, kuinka moni EU:n kansalainen on muuttanut toiseen jäsenvaltioon mutta ei voi harjoittaa siellä ammattiaan, koska ammatti on vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännelty, eikä kansalaisten ammattipätevyyttä ole tunnustettu. Tietoja ei myöskään ole siitä, kuinka moni kansalainen on jättänyt muuttamatta, koska heidän on vaikea saada ammattipätevyytensä tunnustettua (kohdat [26–37](#)).

106 Tarkastajat havaitsivat, että direktiivin soveltaminen jäsenvaltioissa on puutteellista. Puutteet vaikuttavat suoraan niihin kansalaisiin, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa jäsenvaltiossa. Tarkastajat panivat merkille seuraavat puutteet: menettelyjä ei aina ole mahdollista toteuttaa sähköisesti; tunnustamismenettelyn hyödyntämisestä aiheutuvat maksut on asetettu sattumanvaraisesti ja vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen; viranomaiset saattavat vaatia enemmän asiakirjoja kuin direktiivi ja käytännesäännöt edellyttävät; vaaditaan liiallinen määrä ennakkotarkistuksia ja korvaavia toimenpiteitä; menettelyt kestävät kauemmin kuin säädökset sallivat (kohdat [38–64](#)).

107 Vuonna 2013 tarkistetun direktiivin oli tarkoitus nykyaikaistaa tunnustamismenettely. Tarkastajat havaitsivat, että kansalaiset ja viranomaiset eivät hyödyntäneet uusia toimenpiteitä laajalti (sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää lukuun ottamatta). Direktiivin tarkistuksella ei siis juurikaan saatu aikaan käytännön lisäarvoa. Tarkastuksessa ilmeni, että eurooppalainen ammattikortti oli tarjolla myös ammateissa, joissa toisinaan on mahdollista hyödyntää automaattista tunnustamisjärjestelmää. Korttiin liittyvä menettely saattaa myös olla kalliimpi kuin tavanomainen menettely. Lisäksi jäsenvaltiot eivät juurikaan ole käyttäneet mahdollisuutta myöntää osittainen ammatinharjoittamisoikeus, sillä sitä koski vain vajaa yksi prosentti kaikista tunnustamispäätöksistä. Direktiivin tarkistamisesta on kulunut yli kymmenen vuotta, mutta yhteisiin koulutusperiaatteisiin pohjautuvia uusia tunnustamismenettelyjä on kehitetty (ja siis käytetty) vasta yhden ammatin tapauksessa (kohdat [65–74](#)).

108 Tarkistetussa direktiivissä tehtiin sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän käytöstä pakollista ammattipätevyysien yhteydessä. IMI-järjestelmän käyttöön on liittynyt haasteita, mutta järjestelmä on helpottanut yhteistyötä niin jäsenvaltioiden kesken kuin jäsenvaltioiden ja komission välillä. Toimivaltaiset viranomaiset eivät ammattipätevyden tunnustamisen yhteydessä kuitenkaan ottaneet huomioon muiden jäsenvaltioiden järjestelmään syöttämiä hälytyksiä edes silloin, kun hälytyksissä oli kyse olennaisista syistä (joista ei nykyisin ole olemassa virallista oikeudellista määritelmää). Olennaisia syitä voivat olla esimerkiksi aiempi väärinkäytös, kurinpitotoimet tai rikostuomiot. Liite V, jossa luetellaan seitsemän ammattialan pätevyysvaatimukset, on keskeinen osa direktiiviä, sillä sen avulla varmistetaan toimivaltaisten viranomaisten keskinäinen luottamus. Komissiolle ei kuitenkaan ole asetettu luettelon päivittämistä koskevia määräaikoja (kohdat [75–86](#)).

109 Tarkastajat totesivat myös, että komissio oli tarttunut ongelmiin, joita liittyy direktiivin saattamiseen osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, ja se oli pyrkinyt siten varmistamaan, että ammattipätevyden tunnustamisjärjestelmä toimii EU:ssa tarkoituksenmukaisesti. Komissio ei kuitenkaan seurannut riittävästi, kuinka jäsenvaltiot sovelsivat direktiiviä käytännössä ja olivatko ne täyttäneet raportointivelvoitteensa (kohdat [87–95](#)).

110 Tarkastuksessa ilmeni, että aiempaa enemmän tietoa on tarjolla kansalaisille, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia toisessa jäsenvaltiossa. Tiedot ovat kuitenkin edelleen usein epäluotettavia ja epä johdonmukaisia (kohdat [96–102](#)).

111 Tilintarkastustuomioistuin esittää havaintojensa perusteella seuraavat suositukset:

Suositus 1 – Varmistetaan ammattipätevyiden tunnustamisjärjestelmän yhdenmukainen soveltaminen

Komission pitäisi

- a) selkeyttää seuraavia seikkoja esimerkiksi ehdottamalla muutoksia säädöksiin tai antamalla suosituksia siitä,
 - kuinka tärkeää on, että komissio ja/tai riippumaton elin käy läpi jäsenvaltioiden toteuttamat suhteellisuusarvioinnit
 - mitä tarkoitetaan käsitteellä 'vaikutus kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen'; olisi vältettävä se, että viranomaiset tulkitsevat sääntöjä kapeasti tavalla, joka estää ammattipätevyiden tunnustamismenettelyjen vaikuttavan toteuttamisen
- b) valvoa koko järjestelmän vaikuttavuutta ja toteuttaa ajoissa vaikuttavia korjaavia toimia, jos puutteita ilmenee; tällöin sen olisi painotettava etenkin sitä, että jäsenvaltioilta saadaan raportointivelvoitteiden mukaiset yhdenmukaistetut tiedot; sen olisi myös varmistettava direktiivissä asetettujen määräaikojen noudattaminen kunkin tunnustamismenettelyn kohdalla.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: 2025.

Suositus 2 – Otetaan hälytysmekanismi osaksi tunnustamismenettelyä

Komission pitäisi

- a) hälytysmekanismin osalta selventää (esimerkiksi täytäntöönpanosäädöksellä), mitä tarkoitetaan käsitteellä 'olennainen syy'
- b) velvoittaa jäsenvaltiot käyttämään hälytysmekanismeja sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän yhteydessä tunnustamismenettelyjen aikana, jotta olennaisten syiden vuoksi saadut hälytykset käsiteltäisiin asianmukaisesti. Tämä on erityisen tärkeää niiden ammattien tapauksessa, joissa ollaan suoraan tekemisissä potilaiden tai alaikäisten kanssa.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: mahdollisimman pian ja viimeistään vuonna 2025.

Suositus 3 – Päivitetään liite V ja lyhennetään määräaika, joka koskee tiettyjen alojen ammattien tunnustamista automaattisen järjestelmän avulla

Ehdottaessaan muutoksia säädöksiin komission olisi harkittava,

- a) pitäisikö komission vaatia direktiiviin sisältyvän liitteen V vuosittaista päivittämistä
- b) kun on kyse liitteeseen V perustuvasta automaattisesta järjestelmästä, lyhennetäänkö toimivaltaisille viranomaisille asetettua, perustellun päätöksen antamista koskevaa määräaika yhteen kuukauteen siitä päivästä lähtien, jolloin hakija on esittänyt kaikki vaadittavat asiakirjat.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: 2026.

Suositus 4 – Varmistetaan, että kansalaisten saatavilla on luotettavaa ja johdonmukaista tietoa

Komission olisi kannustettava jäsenvaltioita tarjoamaan kansalaisille keskitetty EU-tason tietolähde (tai sellaisen viitetiedot); sen olisi myös varmistettava, että kansalaisille annetaan aina luotettavia tietoja muun muassa tiettyjen ammattien kuulumisesta sääntelyn piiriin, ennakkotarkastuksista, korvaavista toimenpiteistä sekä tunnustamismenettelyyn liittyvistä maksuista.

Toteuttamisen tavoiteajankohta: 2025.

Tilintarkastustuomioistuimen II jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Annemie Turtelboomin johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 15. toukokuuta 2024 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Tony Murphy
presidentti

Liitteet

Liite I – Organisaatiot, joiden edustajia tarkastajat tapasivat ja haastattelivat jäsenvaltioissa

Sidosryhmä	Tehtävä / Vastuualue	Organisaation nimi
Itävalta		
Otokseen poimittujen ammattien osalta toimivaltaiset viranomaiset	Insinöörin ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft (Federal Ministry for Labour and Economy)
	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen (sijoittaminen)	Amt der Wiener Landesregierung (Government of the Region of Vienna)
	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen (väliaikainen liikkuvuus)	Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft (Federal Ministry for Labour and Economy)
	Ylemmän perusasteen ja lukion opettajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung (Federal Ministry of Education, Science and Research)
	Ylemmän perusasteen ja lukion opettajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen (Wien)	Bildungsdirektion für Wien (Education Directorate for the City of Vienna)
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Bundesministerium für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz (Federal Ministry for Social Affairs, Health, Care and Consumer Protection)
Muut sidosryhmät	SOLVIT	Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft (Federal Ministry for Labour and Economy)
	Tukikeskus	Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft (Federal Ministry for Labour and Economy)
	Tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansalliset tiedotuskeskukset EU:ssa	Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft (Federal Ministry for Labour and Economy)
	Keskitetty asiointipiste, Wien	Amt der Wiener Landesregierung (Government of the Region of Vienna)
	Insinöörin ammatti	Kammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten für Wien, Niederösterreich und Burgenland (Chamber of Civil Engineers for Vienna, Lower Austria, and Burgenland)

Sidosryhmä	Tehtävä / Vastuualue	Organisaation nimi
	(Itävallan) julkinen työvoimapalvelu	Arbeitsmarktservice Wien – Landesgeschäftsstelle
	Kolmannen maan kansalaiset	Österreichischer Integrationsfonds (Austrian Integration Fund)
	Kolmannen maan kansalaiset	Bundeskanzleramt (The Austrian Federal Chancellery)
	Tunnustamisprosessiin liittyvä neuvonta ja tuki	Anlaufstelle Wien (AST Wien) – Perspektive, Beratungszentrum für Migranten und Migrantinnen
Belgia		
Otokseen poimittujen ammattien osalta toimivaltaiset viranomaiset	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen – Vallonian alue	Service public de Wallonie, Département du Développement économique
	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen – Brysselin pääkaupunkialue	Service public régional de Bruxelles
	Ylemmän perusasteen ja lukion opettajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen – ranskankielinen yhteisö	Fédération Wallonie-Bruxelles, Administration générale de l'Enseignement – Direction générale de l'Enseignement supérieur, de l'Enseignement tout au long de la vie et de la Recherche scientifique and Direction générale des personnels de l'enseignement
	Ylemmän perusasteen ja lukion opettajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen – flaaminkielinen yhteisö	Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI)
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen (liittovaltion taso)	Service Public Fédéral Santé Publique / Federale Overheidsdienst Volksgezondheid / Föderale Öffentliche Dienst Volksgesundheit
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen – flaaminkielinen yhteisö	Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen – ranskankielinen yhteisö	Fédération Wallonie-Bruxelles, Administration générale de l'Enseignement – Direction générale de l'Enseignement supérieur, de l'Enseignement tout au long de la vie et de la Recherche scientifique – Direction de l'agrément des prestataires de soins de santé

Sidosryhmä	Tehtävä / Vastuualue	Organisaation nimi
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen –saksankielinen yhteisö	Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft, Fachbereich Gesundheit und Senioren
Muut sidosryhmät	Kansallinen IMI-koordinaattori	Service Public Fédéral Économie, PME, Classes moyennes et Énergie / Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie / Föderale Öffentliche Dienst Wirtschaft, KMB, Mittelstand und Energie
	Tukikeskus	Service Public Fédéral Économie, PME, Classes moyennes et Énergie / Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie / Föderale Öffentliche Dienst Wirtschaft, KMB, Mittelstand und Energie
	Keskitetty asiointipiste	Service Public Fédéral Économie, PME, Classes moyennes et Énergie / Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie / Föderale Öffentliche Dienst Wirtschaft, KMB, Mittelstand und Energie Service Public Fédéral Stratégie & Appui / Federale Overheidsdienst Beleid & Ondersteuning / Föderale Öffentliche Dienst Politik und Unterstützung
	Insinöörin ammatti (EU:n tasolla, mutta tavattu tarkastuskäynnillä Belgiassa)	ENGINEERS EUROPE
	Ylemmän perusasteen ja lukion opettajan ammatti (EU:n tasolla, mutta tavattu tarkastuskäynnillä Belgiassa)	European Trade Union Committee for Education
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatti (EU:n tasolla, mutta tavattu tarkastuskäynnillä Belgiassa)	European Federation of Nurses Associations
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatti	L'Union Générale des Infirmiers de Belgique
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatti	Fédération Nationale des Infirmiers de Belgique
	Julkisen palvelun toiminnot ja tuki	Service Public Fédéral Stratégie & Appui / Federale Overheidsdienst Beleid & Ondersteuning / Föderale Öffentliche Dienst Politik und Unterstützung

Sidosryhmä	Tehtävä / Vastuualue	Organisaation nimi
Tšekki		
Otokseen poimittujen ammattien osalta toimivaltaiset viranomaiset	Insinöörin ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (Czech Chamber of Authorized Engineers and Technicians Active in Construction)
	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor živností a spotřebitelské legislativy (Ministry of Industry and Trade, Trade Licencing and Consumer Legislation department)
	Ylemmän perusasteen ja lukion opettajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Ministry of Education, Youth and Sports)
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministerstvo zdravotnictví, odbor ošetrovatelství a nelékařských povolání (Ministry of Health, Department of Nursing Professions and Other Healthcare Professions)
Muut sidosryhmät	SOLVIT	Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor evropských záležitostí a vnitřního trhu (Ministry of Industry and Trade, European Affairs and Internal Market department)
	Tukikeskus	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Ministry of Education, Youth and Sports)
	Kansallinen IMI-koordinaattori	Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor evropských záležitostí a vnitřního trhu (Ministry of Industry and Trade, European Affairs and Internal Market department)
	Keskitetty asiointipiste	Ministerstvo průmyslu a obchodu (Ministry of Industry and Trade)
	Kirvesmiehen ammatti	Hospodářská komora České republiky (Chamber of Commerce of the Czech Republic)
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatti	Česká asociace sester (Czech Nurse Association)
Luxemburg		
Otokseen poimittujen ammattien osalta toimivaltaiset viranomaiset	Insinöörin ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (Ministry of Higher Education and Research)
	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministère de l'Économie – Direction Générale PME et Entrepreneuriat (Ministry of Economy – General Directorate for SMEs & Entrepreneurship)

Sidosryhmä	Tehtävä / Vastuualue	Organisaation nimi
	Kirvesmiehen ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse (Ministry of Education, Children and Youth)
	Yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan ammatista vastaava toimivaltainen viranomainen	Ministère de la Santé (Ministry of Health)
Muut sidosryhmät	SOLVIT	Ministère de l'Économie (Ministry of Economy)
	Tukikeskus	Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (Ministry of Higher Education and Research)
	Kansallinen IMI-koordinaattori	Ministère de la Fonction publique (Ministry of Civil Service)
	Oikeusasiamies	
Euroopan komissio ja muut elimet		
Euroopan komissio, GROW-pääosasto Euroopan komissio, EMPL-pääosasto Eurostat, tilastoinnista vastaava komission pääosasto Euroopan työviranomainen Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus Euroopan sosiaali- ja talouskomitea Euroopan tasa-arvoinstituutti Euroopan oikeusasiamies		

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Liite II – Kyselytutkimuksen vastausprosentti jäsenvaltioittain

	Vastausprosentti		Osallistumispyynnöt		Vastaukset
Ruotsi	100 %		16		16
Portugali	85 %		48		41
Luxemburg	80 %		5		4
Kroatia	79 %		39		31
Suomi	64 %		14		9
Unkari	62 %		26		16
Latvia	59 %		29		17
Irlanti	56 %		34		19
Malta	53 %		32		17
Liettua	52 %		25		13
Slovakia	52 %		31		16
Belgia	49 %		85		42
Itävalta	49 %		79		39
Romania	48 %		334		159
Tšekki	41 %		29		12
Espanja	38 %		169		64
Kypros	36 %		42		15
Slovenia	35 %		26		9
Alankomaat	34 %		56		19
Viro	33 %		6		2
Bulgaria	32 %		22		7
Ranska	31 %		208		64
EU27	26 %		3 145		832
Puola	26 %		172		44
Italia	21 %		154		33
Tanska	13 %		24		3
Kreikka	10 %		128		13
Saksa	8 %				108
					1 312

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin kyselytutkimuksen perusteella.

Liite III – Ammattipätevyyden tunnustamismenettelyn keskeiset toimijat

	Keskeiset toimijat	Tehtävät ja vastualueet
EU	Euroopan komissio	Huolehtii EU:n lainsäädännön yhtenäisestä soveltamisesta Tiettyä direktiivin 2005/36/EY soveltamisalan mukaiset vastualueet
	Euroopan työviranomainen (ELA)	Tukee työvoiman liikkuvuutta koskevien EU:n sääntöjen täytäntöönpanoa
	Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK)	Koostuu työnantaja- ja työntekijäjärjestöistä; komiteaa kuullaan tavallista lainsäätämisyhteistyötä sovellettaessa
	Euroopan oikeusasiamies	Auttaa EU:n kansalaisia, joilla on ongelmia EU:n hallinnon kanssa, tutkimalla hallinnollisia epäkohtia koskevia kanteluja
	Euroopan unionin tuomioistuin (EUT)	Antaa tuomioita rikkomismenettelyistä, joista komissio on nostanut kanteen
EU / jäsenvaltio	Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevä työryhmä	Komission ja jäsenvaltioiden korkean tason foorumi, jonka avulla kartoitetaan sisämarkkinoiden esteitä ja pannaan täytäntöön ratkaisuja
	Koordinaattorien ryhmä	Koordinoi toimivaltaisten viranomaisten toimia ja edistää EU:n lainsäädännön yhdenmukaista soveltamista ammattipätevyyden tunnustamisen osalta
Jäsenvaltio	Kansalliset ministeriöt (kansalliset koordinaattorit)	Saattavat asianomaiset ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyvät direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä ja panevat ne täytäntöön
	Toimivaltaiset viranomaiset	Tekevät päätöksiä säänneltyjen ammattien harjoittamisoikeuden myöntämisestä tai eväämisestä
	Keskittetyt asiointipisteet (KAP)	Sähköisen hallinnon portaaleja, joiden avulla hallinnolliset menettelyt voidaan suorittaa sähköisesti
	Kansalliset tukikeskukset	Antavat tietoa tunnustamismenettelystä ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevista säännöistä
	Kansalliset SOLVIT-keskukset	Ratkaisevat ongelmia, joita aiheutuu sisämarkkinalainsäädännön virheellisestä soveltamisesta
	Kansalliset oikeusasiamiehet	Auttavat kansalaisia, joilla on ongelmia jäsenvaltion hallinnon kanssa, tutkimalla hallinnollisia epäkohtia koskevia kanteluja

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Liite IV – Erityyppiset toimivaltaisten viranomaisten päätökset

Tulos	Järjestelmä	Päätöksen tyyppi / direktiivin 2005/36/EY mukainen ilmoitus	Määräaika
Myönteinen	Sijoittautuminen	Automaattinen myönteinen päätös tiettyjen alojen ammanteille (liite V) Myönteinen päätös automaattisen tunnustamisjärjestelmän soveltamisesta ammattikokemuksen perusteella (liite IV)	3 kuukautta
		Myönteinen päätös, ei korvaavia toimenpiteitä (yleinen tunnustamisjärjestelmä) Myönteinen päätös kelpoisuuskokeen jälkeen (yleinen tunnustamisjärjestelmä) Myönteinen päätös sopeutumisajan jälkeen (yleinen tunnustamisjärjestelmä) Myönnetään osittainen ammatinharjoittamisoikeus direktiivin 4 f artiklan perusteella	4 kuukautta
	Palvelujen väliaikainen tarjoaminen	Ammattipätevyyttä ei tarkisteta – automaattinen myönteinen päätös (7 artiklan 4 kohdan a alakohta) Ammattipätevyys tarkistetaan niiden säänneltyjen ammattien osalta, joilla on vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen – automaattinen myönteinen päätös (7 artiklan 4 kohdan b alakohta) Ammattipätevyys tarkistetaan niiden säänneltyjen ammattien osalta, joilla on vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen – myönteinen päätös korvaavien toimenpiteiden jälkeen (7 artiklan 4 kohdan b alakohta) Ei vastausta määräaikaan mennessä – implisiittinen myönteinen päätös (7 artiklan 4 kohdan toiseksi viimeinen kappale)	1 kuukausi, kun vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen (+ 1 kuukausi, jos vaikeuksia)
Kielteinen	Sijoittautuminen	Automaattinen kielteinen päätös tiettyjen alojen ammanteille (liite V) Kielteinen päätös automaattisen järjestelmän soveltamisesta ammattikokemuksen perusteella (liite IV)	3 kuukautta
		Automaattinen kielteinen päätös, yleinen tunnustamisjärjestelmä Kielteinen päätös kelpoisuuskokeen jälkeen (yleinen tunnustamisjärjestelmä) Kielteinen päätös sopeutumisajan jälkeen (yleinen tunnustamisjärjestelmä) Osittaisen ammatinharjoittamisen eväminen (mm. yleiseen etuun liittyvät pakottavat syyt – 4 f artiklan 2 kohta)	4 kuukautta

Tulos	Järjestelmä	Päätöksen tyyppi / direktiivin 2005/36/EY mukainen ilmoitus	Määräaika
	Palvelujen väliaikainen tarjoaminen	Ammattipätevyys tarkistetaan niiden säänneltyjen ammattien osalta, joilla on vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen – Automaattinen kielteinen päätös (7 artiklan 4 kohdan b alakohta) Ammattipätevyys tarkistetaan niiden säänneltyjen ammattien osalta, joilla on vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen – kielteinen päätös korvaavan toimenpiteen jälkeen (7 artiklan 4 kohdan b alakohta)	3 kuukautta (1 päätöksentekoon + 1 jos vaikeuksia + 1 korvaavaan toimenpiteeseen)
Neutraali (ennakkoilmoitus)	Palvelujen väliaikainen tarjoaminen	Vastaanottava maa saanut ilmoituksen säännelystä ammatista, jolla ei ole vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen	Ennakkoilmoitus
Neutraali (muut)	Sijoittautuminen / Palvelujen väliaikainen tarjoaminen	Tutkittavana (syystä riippumatta kaikki tapaukset, joissa toimivaltaiset viranomaiset eivät ole tehneet lopullista päätöstä) Sopeutumisaika käynnissä 51 artiklan 3 kohdan mukainen muutoksenhaku	Mahdollisimman pian

Huom. Ainoastaan sijoittautumista koskevien päätösten määrääjat: viranomaisilla on yksi kuukausi aikaa vahvistaa hakemuksen saapuminen ja ilmoittaa hakijalle mahdollisista puuttuvista asiakirjoista. Määräaika ei ole sama kuin se, jota sovelletaan tunnustamispäätöksen tekemiseen ja joka alkaa kaikkien vaadittavien asiakirjojen saamisesta.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komission toimittamien tietojen perusteella.

Liite V – Komission jäsenvaltioissa yksilöimät kysymykset

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)	
Tiettyjen alojen ammatit	Varmistetaan vaadittaessa koulutuksen riittävä pituus vuosina ja tuntimäärinä (ja tarkistetaan vapaaehtoiselta pohjalta tilanne eurooppalaisessa opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmässä)	Lääkäri, erikoislääkäri	24, 25, 28	0	1	
		Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja	31	3	2	
		Hammaslääkäri, erikoishammaslääkäri	34, 35	0	1	
		Eläinlääkäri	38	0	0	
		Kätilö	40, 41	1	1	
		Proviisori	44	0	0	
		Arkkitehti	46	0	0	
	Uusi luettelo pätevyyksistä	Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja	31 artiklan 7 kohta	1	0	
	Tietojen ja taitojen ajantasaistaminen	Lääkäri	24 artiklan 3 kohta	0	0	
		Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja	31 artiklan 6 kohta	0	0	
		Eläinlääkäri	38 artiklan 3 kohta	0	0	
		Kätilö	40 artiklan 3 kohta	0	0	
		Proviisori	44 artiklan 3 kohta	0	0	
		Arkkitehti	46 artiklan 2 kohta	0	0	
	Koulutuksen teoreettisen osuuden ja kliinisen osuuden asianmukainen suhdeluku ja/tai teoreettisen ja kliinisen koulutuksen koordinointi	Lääkäri, erikoislääkäri			0	0
		Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja	31	0	0	
		Kätilö		1	0	
	Oikeus harjoittaa vähimmäisluettelon mukaisia ammattitoimintoja	Yleislääkäri (toiminnan harjoittaminen)	29	1	0	
		Hammaslääkäri	36	0	0	

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyydirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)
		<i>Kätilö</i>	42	1	1
		<i>Proviisori</i>	45	1	1
		<i>Arkkitehti</i>	48	0	0
	<i>Harjoittelujaksoihin / käytännön harjoitteluun taikka kliiniseen koulutukseen sovellettavat vähimmäisehdot</i>	<i>Lääkäri, erikoislääkäri</i>	<i>28 artiklan 3 kohta, 25 artiklan 3 kohta</i>		0
		<i>Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja</i>	<i>31 artiklan 5 kohta</i>		0
		<i>Arkkitehti</i>	<i>46 artiklan 4 kohta</i>	0	0
	<i>Yleiset saavutetut oikeudet ja muut saavutetut oikeudet, joita tarkoitetaan 23 artiklassa</i>	<i>Lääkäri, erikoislääkäri</i>	23	0	0
		<i>Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja</i>	23	0	0
		<i>Hammaslääkäri, erikoishammaslääkäri</i>	23	0	0
		<i>Eläinlääkäri</i>	23	0	0
		<i>Kätilö</i>	23	0	0
		<i>Proviisori</i>	23	0	0
		<i>Arkkitehti</i>	23	0	0
	<i>Ammattikohtaiset saavutetut oikeudet</i>	<i>Lääkäri, erikoislääkäri</i>	<i>27, 30</i>	1	0
		<i>Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja</i>	<i>33 artikla, 33 a artikla</i>	1	0
		<i>Hammaslääkäri, erikoishammaslääkäri</i>	37	0	1
		<i>Kätilö</i>	<i>43 artikla, 43 a artikla</i>	1	0
		<i>Arkkitehti</i>	49	0	0
	<i>Muut kysymykset (liitteessä V luetellut koulutuksen vähimmäisaiheet)</i>	<i>Lääkäri, erikoislääkäri</i>	<i>Liite V</i>	0	0
		<i>Yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja</i>	<i>Liite V</i>	0	0
		<i>Hammaslääkäri, erikoishammaslääkäri</i>	<i>Liite V</i>	0	0
		<i>Eläinlääkäri</i>	<i>Liite V</i>	1	0

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)	
		<i>Kättilö</i>	<i>Liite V</i>	0	0	
		<i>Proviisori</i>	<i>Liite V</i>	0	0	
	<i>Muut kysymykset (erikoishammaslääkäreiden ammatinharjoittamisoikeuksiin sovellettavat ehdot, uusien apteekkien avaaminen, poikkeukset arkkitehteihin sovellettavista vaatimuksista, palkat erikoislääkärin koulutuksen aikana, sairausvakuutuslaitoksen antama hyväksyntä)</i>	<i>Hammaslääkäri, erikoishammaslääkäri, lääkäri, erikoislääkäri, proviisori, arkkitehti</i>	<i>35 artiklan 1 kohta, 21 artiklan 4 kohta, 25 artiklan 3 kohta, 47 artikla, 55 artikla</i>	0	0	
Yleinen tunnustamisjärjestelmä	<i>Koulutustason muutokset</i>		<i>11, 13</i>	1	2	
	<i>Ammatinharjoittajan liikkuminen jäsenvaltiosta, joka ei sääntele kyseistä ammattia, jäsenvaltioon, joka sääntele sitä (yhden vuoden ammattikokemus)</i>		<i>13</i>	2	3	
	<i>Korvaavien toimenpiteiden edellyttämistä koskevat tarkistetut määräykset</i>		<i>14</i>	2	3	
	<i>Muut kysymykset (esimerkiksi: tiettyjen alojen ammatteihin ei sovelleta yleistä tunnustamisjärjestelmää, jos automaattisen tunnustamisen ehdot eivät täyty)</i>			<i>10</i>	1	1
				<i>12</i>		
Palvelujen väliaikainen tarjoaminen	<i>Pyydetään osoitus kahden vuoden ammattikokemuksesta (vaikka vaatimuksena on vain vuoden ammattikokemus), kun kyseessä on ammatti, jota ei säännellä kotijäsenvaltiossa; vaaditaan ammattikokemusta yhdestä jäsenvaltiosta; ei vapautusta säänneltyyn koulutukseen liittyvissä tapauksissa</i>		<i>5 artiklan 1 kohdan b alakohta</i>	1	3	
			<i>7 artiklan 2 kohdan d alakohta</i>			
	<i>Perusteettomat tiedustelut, jotka koskevat tarjottavia palveluja, tai pyynnöt, jotka koskevat muita kuin 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja</i>			<i>7 artiklan 1 ja 2 kohta</i>	6	4

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)
	<i>Ennakoilmoitusten voimassaolo vastaanottavan jäsenvaltion koko alueella</i>		<i>7 artiklan 2 a kohta</i>	0	1
	<i>Ei varmisteta, että hakija voi tarjota palvelujaan kuukauden sisällä siitä, kun toimivaltaiset viranomaiset ovat päättäneet määrätä kelpoisuuskokeen (7 artiklan 4 kohta)</i>		<i>7 artiklan 4 kohdan kolmas alakohta</i>	1	0
	<i>Ammattipätevyys tarkistetaan järjestelmällisesti ennalta 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti; sovelletaan ennakkotarkistuksia ammatteihin, joilla ei näytä olevan palvelun vastaanottaja osalta vaikutusta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai sovelletaan ennakkotarkistuksia automaattisesti tunnustettaviin ammatteihin; ei varmisteta, että tarkistukset eivät mene pidemmälle kuin on välttämätöntä</i>		<i>7 artiklan 4 kohta</i>	3	2
	<i>Määrätään palvelun tarjoajaa koskevista ammatillisista säännöistä, jotka eivät suoraan liity ammattipätevyyteen</i>		<i>5 artiklan 3 kohta</i>	4	4
	<i>Palvelun tarjoajien automaattinen/muodollinen rekisteröinti ilman takeita siitä, että tämä ei viivästytä tai monimutkaista palvelujen tarjoamista tai aiheuta lisäkuluja palvelujen tarjoajille; ulkomaisten palvelun tarjoajien vapauttaminen vaatimuksista rekisteröityä julkisoikeudelliseen sosiaaliturvalaitokseen</i>		6	4	3

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)
	<i>Muut kysymykset (esimerkiksi hallinnollinen yhteistyö, väli aikaista tai satunnaista palvelujen tarjoamista koskeva periaate, osastoa II ei ole saatettu kokonaisuudessaan osaksi kansallista lainsäädäntöä tiettyjen ammattien kohdalla, tietojen antamista palvelujen käyttäjälle koskevat velvoitteet, ammattinimikkeen käyttäminen)</i>		<i>II osasto, 5 artiklan 1 kohta, 7 artiklan 3 kohta, 8 ja 9 artikla</i>	4	4
Avoimuus	<i>Säännellyistä ammateista ei luetteloa, jossa eriteltäisiin kuhunkin ammattiin sisältyvät toiminnot; luettelo säännellyistä koulutuksista sekä koulutus, jolla on erityisrakenne</i>		<i>59 artiklan 1 kohta</i>	1	4
	<i>Ei luetteloa ammateista, joiden kohdalla pidetään tarpeellisena pätevyuden tarkistamista 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti ennen kuin palveluja tarjotaan ensimmäistä kertaa, eikä riittäviä perusteita</i>		<i>59 artiklan 2 kohta</i>	1	1
	<i>Olemassa olevien vaatimusten oikeasuhteisuutta ei ole arvioitu (ennen tammikuuta 2016)</i>		<i>59 artiklan 3 ja 5 kohta</i>	2	2
	<i>Kansallista toimintasuunnitelmaa ei esitetty</i>		<i>59 artiklan 5 kohta</i>	3	1
	<i>Uusien tai tarkistettujen vaatimusten oikeasuhteisuutta ei ole arvioitu (tammikuusta 2016 alkaen)</i>		<i>59 artiklan 3 kohta</i>	2	2
			<i>59 artiklan 5 kohta, toinen virke</i>		
	<i>Ei kahden vuoden välein raportointia poistetuista tai lievennetyistä vaatimuksista</i>		<i>59 artiklan 6 kohta</i>	1	1
<i>Ei kahden vuoden välein raportointia esimerkiksi tilastotiedoista ja direktiivin soveltamiseen liittyvistä pääasiallisista ongelmista</i>		<i>60 artiklan 1 kohta</i>	0	2	

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)
Osittainen ammatinharjoittamisoikeus	<i>Tiettyjen ammattien sulkeminen osittaisen ammatinharjoittamisoikeuden periaatteen ulkopuolelle (tiettyjen ammattialojen sulkeminen periaatteen ulkopuolelle, muiden ammattien perusteeton sulkeminen periaatteen ulkopuolelle, ei tapauskohtaista arviointia)</i>		4 f artikla	3	3
	<i>Muut kysymykset</i>			0	0
Kielitaidon tarkistaminen	<i>Kielitaidon osoittamista koskeva vaatimus saa koskea vain yhtä vastaanottavan jäsenvaltion virallista kieltä</i>		53 artiklan 2 kohta	1	1
	<i>Kielitaidon järjestelmällinen tarkistaminen on sallittua vain, jos harjoitettavalla ammatilla on vaikutusta potilasturvallisuuteen</i>		53 artiklan 3 kohta	1	2
	<i>Kielitaidon tarkistamisen ei pidä rajoittua ainoastaan pakollisiin kielikokeisiin</i>		53 artiklan 4 kohta	5	2
	<i>Muut kysymykset</i>		53 artiklan 4 kohta	0	1
Harjoittelu	<i>Ammatillisen harjoittelun tunnustaminen</i>		55 a artikla	2	3
Eurooppalainen ammattikortti (EPC)	<i>Määräajat sekä määräaikojen pidennykset</i>		4 c artiklan 1 kohta, 4 d artikla	0	0
	<i>Hiljainen tunnustaminen, jos päätöstä ei ole tehty tai koetta ei järjestetä</i>		4 d artiklan 5 kohta	0	0
	<i>EPC-korttia ei ole saatettu täysimääräisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä joidenkin ammattien osalta tai osassa jäsenvaltiota</i>		4 d artikla	0	0
	<i>Kotijäsenvaltion tehtävä on määritelty epäasianmukaisesti</i>		4 b artiklan 3 kohta, täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/983	0	1
	<i>Toimivaltaisia viranomaisia ei ole nimitetty</i>		4 a artiklan 6 kohta	1	0

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)
	<i>Muut kysymykset (esimerkiksi mahdollisuudet muutoksenhakuun, asiakirjoja koskevat vaatimukset, eurooppalaisen ammattikortin peruuttaminen, moniselitteinen sanamuoto)</i>			0	1
Hälytysmekanismi	<i>Hälytysten lähettämisen määräajat</i>		<i>56 a artiklan 2 ja 3 kohta</i>	0	0
	<i>Hälytyksiä ei ole otettu käyttöön joidenkin ammattien osalta tai osassa jäsenvaltiota</i>		<i>56 a artiklan 1, 2 ja 3 kohta</i>	0	2
	<i>Hälytyksiä lähetetty hyvin vähän tai ei lainkaan</i>		<i>56 a artikla</i>	0	0
	<i>Hälytyksiä ei ole käytetty lainkaan</i>		<i>56 a artikla</i>	1	0
	<i>Muut kysymykset (esimerkiksi tietosuoja, tietojen poistaminen, velvoite antaa tietoja asianomaiselle ammattilaiselle, oikeussuojakeinot, huomioon otetut päätöstyypit)</i>		<i>56 a artiklan 1 kohta, 56 a artiklan 5–7 kohta</i>	0	1
Tietojen saatavuus internetissä, menettelyt ja byrokratian vähentäminen	<i>Pyydettyjä asiakirjoja koskevat laittomat käytännöt (vaaditaan enemmän asiakirjoja kuin direktiivi sallii, vaaditaan perusteettomasti käännöksiä tai oikeaksi todistettuja kopiota)</i>		<i>7 artiklan 2 kohta, 50 artikla, liite VII sekä SEUT-sopimuksen 49 ja 56 artikla</i>	4	7
	<i>Tukikeskukset</i>		<i>57 b artikla</i>	0	0
	<i>Tietojen saatavuus keskitettyjen yhteyspisteiden kautta</i>		<i>57</i>	28	0
	<i>Mahdollisuus käyttää sähköisiä menettelyjä (ja mahdollisuus viedä menettelyt päätökseen sähköisesti)</i>		<i>57 a artikla</i>	28	0

	Ilmenneet kysymykset	Ammatti	Ammattipätevyysdirektiivin artikla	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (3/2020)	Jäsenmaissa ratkaisematta olevat kysymykset (2/2024)
Muut kysymykset	<i>Määritelmät (jotka koskevat esimerkiksi kelpoisuuskoetta ja säänneltyjä ammatteja)</i>		3	2	1
	<i>Tarkistetun direktiivin soveltamisala, kolmannessa maassa hankitun ammattipätevyyden ensimmäinen tunnustaminen, asema muihin EU:n välineisiin nähden</i>		2	1	1
	<i>Automaattisen tunnustamisen periaate ammateissa, joissa koulutukselle asetetut vaatimukset on yhdenmukaistettu, tai käsityöammateissa ja kaupan ja teollisuuden ammateissa</i>		21	0	1
			15–17 artikla		
	<i>Ilmoitus asiakirjojen saapumisesta annettava kuukauden kuluessa sekä ilmoitus puuttuvista asiakirjoista</i>		51	1	1
Jäsenvaltioissa havaitut kysymykset YHTEENSÄ				130	75

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuimien komission tietojen perusteella, helmikuu 2024.

Lyhenteet

Cedefop: Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus

EIGE: Euroopan tasa-arvoinstituutti

ELA: Euroopan työviranomaisen

EPC: Eurooppalainen ammattikortti

ETSK: Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

IMI: Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä

PO GROW: Sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto

SEUT: Sopimus Euroopan unionin toiminnasta

Komission vastaukset

<https://www.eca.europa.eu/fi/publications/sr-2024-10>

Tarkastuksen eteneminen

<https://www.eca.europa.eu/fi/publications/sr-2024-10>

Tarkastustiimi

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksissaan tulokset tarkastuksista, joita se kohdistaa EU:n toimintapolitiikkoihin ja ohjelmiin tai yksittäisten talousarvioalojen hallintaan liittyviin aihealueisiin. Tilintarkastustuomioistuin valitsee ja suunnittelee nämä tarkastustehtävät tavoitteenaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Se ottaa huomioon tuloksellisuuteen tai sääntöjen noudattamiseen kohdistuvat riskit, tulojen tai menojen määrän, tulevat kehityssuuntaukset sekä poliittiset näkökohdat ja yleisen edun.

Tästä tuloksellisuuden tarkastuksesta vastasi tilintarkastustuomioistuimen II tarkastusjaosto, jonka vastuualueeseen kuuluvat yhteenkuuluvuutta, kasvua ja osallisuutta tukevien investointien menokat. Jaoston puheenjohtaja on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Annemie Turtelboom. Tarkastus toimitettiin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Stef Blokin johdolla, ja siihen osallistuivat kabinettipäällikkö Johan Adriaan Lok, kabinettiavustaja ja tehtävävastaava Laurence Szwajkajzer ja toimialapäällikkö Maria Eulàlia Reverté i Casas sekä tarkastajat Zuzana Pikulova, Rene Reiterer, Jussi Bright, Lena Rangus, Borja Martin Simon ja Petra Verhasselt. Kielellisenä asiantuntijana toimi Jennifer Schofield. Graafisessa suunnittelussa avusti Giuliana Lucchese. Kyselyihin liittyvää tukea antoi Britta Middelberg.

Vasemmalta oikealle: Borja Martin Simon, Jennifer Schofield, Lena Rangus, Stef Blok, Rene Reiterer, Britta Middelberg, Zuzana Pikulova, Laurence Szwajkajzer, Giuliana Lucchese, Jussi Bright, Maria Eulàlia Reverté i Casas, Johan Adriaan Lok.

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2024

Datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen periaatteet vahvistetaan avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleenkäyttämistä koskevassa [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksessä 6-2019](#).

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on yleensä sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle kuuluvan sisällön uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä (esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuviissa) esitetään tunnistettavissa olevia henkilöitä tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä.

Jos tällainen lisäoikeus saadaan, se kumoaa ja korvaa yllä mainitun yleisen käyttöoikeuden. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patenteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille Internet-sivustoille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen logon käyttö

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.

HTML	ISBN 978-92-849-2349-6	ISSN 1977-5792	doi:10.2865/061218	QJ-AB-24-009-FI-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2201-7	ISSN 1977-5792	doi:10.2865/209366	QJ-AB-24-009-FI-N

Jäsenvaltiot voivat määrittää ammatinharjoittamisoikeuteen liittyviä sääntöjä, mutta SEUT-sopimuksessa taataan työvoiman ja palvelujen vapaa liikkuvuus sekä sijoittautumisvapaus EU:n sisämarkkinoilla. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät vuonna 2005 direktiivin ammattipätevyyden tunnustamisesta. Tarkoituksena on estää jäsenvaltioita asettamasta liiallisia ehtoja kansalaisille, jotka haluavat käyttää tätä oikeutta. Tilintarkastustuomioistuin tutki, miten vaikuttavasti komissio on varmistanut direktiivin yhdenmukaisen soveltamisen. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että ammattipätevyyden tunnustaminen on EU:ssa olennainen mekanismi, jota kuitenkin hyödynnetään harvoin ja epäjohdonmukaisesti ammatinharjoitus-oikeuden saamiseen toisessa jäsenvaltiossa. Direktiivin soveltamisessa on edelleen puutteita eivätkä kansalaisille annettavat tiedot ole aina luotettavia.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus, annettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 287 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla.

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Euroopan unionin
julkaisutoimisto

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1

Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/contact

Verkkosivut: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors